

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Valerie Šípová

Informovanost občanů o institutu trvalý pobyt

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila pouze prameny uvedené v seznamu literatury. Souhlasím, aby tato práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna k studijním účelům.

V Bystřici pod Hostýnem dne 11.4.2019

.....

podpis

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce JUDr. Zdeně Novákové, Ph.D., za ochotu a vstřícné jednání, rady a informace, které mi poskytla při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Valerie Šípová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Informovanost občanů o institutu trvalý pobyt
Název v angličtině:	Citizen Awareness of the Institute of Permanent Residence
Anotace práce:	<p>Tématem práce je význam údaje o trvalém pobytu a informovanost občanů o institutu trvalého pobytu. Trvalý pobyt hraje důležitou roli v životě každého občana České republiky. Práce popisuje zaevidování občana k trvalému pobytu v různých životních situacích. Charakterizuje, v jakých případech je údaj o trvalém pobytu veden na ohlašovně obce. Seznamuje s vedením správního řízení o zrušení údaje o trvalém pobytu. Závěr práce je zaměřen na popis správního řízení o zrušení údaje o trvalém pobytu v praxi a zpracování získaných údajů v dotazníkovém šetření o informovanosti občanů o trvalém pobytu.</p>
Klíčová slova:	Trvalý pobyt, občan, evidence obyvatel, ohlašovna obce, správní řízení, údaj o trvalém pobytu.
Anotace v angličtině:	<p>The topic of this work is the importance of the permanent residence entry and citizen awareness of the institute of permanent residence. Permanent residence plays an important role in the life of all inhabitants of the Czech Republic. This work describes registration of permanent residence in citizens in various life situations. It defines in which particular cases the entry of permanent residence is registered at the Municipal registration office. It introduces managing administrative proceedings in case of cancellation of permanent residence. The last part of the work is focused on the description of administrative proceedings in case of cancellation of permanent residence in practice and processing of acquired data in the questionnaire survey on citizen awareness of permanent residence.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Permanent residence, citizen, population register, registration office, administrative proceedings, permanent residence entry.
Přílohy vázané v práci:	0
Rozsah práce:	58 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

ÚVOD.....	6
1 POJEM TRVALÝ POBYT	8
1.1 Základní definice pojmu	8
1.2 Trvalý pobyt na ohlašovně.....	12
2 ČINNOST OHLAŠOVNY	14
2.1 Zápis ohlášení změny místa trvalého pobytu.....	14
2.2 Druhy správních řízení vedených ohlašovnou.....	17
2.3 Ukončení trvalého pobytu z důvodu – odchod do ciziny	18
2.4 Doručovací adresa.....	19
3 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCECH TRVALÉHO POBYTU.....	21
3.1 Příslušnost správního orgánu (ohlašovny).....	21
3.2 Zásady činnosti správních orgánů.....	23
3.2.1 Základní zásady správního řízení.....	23
3.2.2 Obecné zásady správního řízení.....	25
3.3 Průběh správního řízení	26
3.3.1 Správní řízení vedená z moci úřední.....	26
3.3.2 Správní řízení vedená na základě žádosti.....	27
4 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	34
4.1 Cíle praktické části.....	34
4.2 Dotazník.....	35
4.2.1 Věková kategorie 0 až 25 let (studenti, nezaopatřené děti).....	37
4.2.2 Věková kategorie 26 až 55 let (produktivní věk, lidé zakládající vlastní domov).41	
4.2.3 Věková kategorie 56 let a více (obvykle lidé se zajištěným bydlením, vlastníci nemovitost).....	45
4.2.4 Vyhodnocení dotazníku.....	48
4.3 Správní řízení zrušení údaje o trvalém pobytu v praxi	49
ZÁVĚR.....	53
SEZNAM ZDROJŮ	54
SEZNAM ZKRATEK	57
SEZNAM GRAFŮ	58

ÚVOD

Při práci referentky na úseku evidence obyvatel se téměř každodenně setkávám s dotazy týkajícími se údaje o trvalém pobytu - jaké jsou podmínky pro přihlášení údaje o trvalém pobytu, zda je k přihlášení potřeba souhlasu majitele, zda je možno tento souhlas nějak obejít a jaká jsou rizika vlastníků nemovitostí spojená s dáním souhlasu jiné osobě s přihlášením se k trvalému pobytu.

Mezi nejčastější dotazy patří otázka, zda občanovi k nemovitosti, na kterou si přihlašuje údaj o trvalém pobytu, vzniká vlastnické právo. I když agenda evidence obyvatel zaujímá jen malé procento celé oblasti veřejné správy, domnívám se, že se jedná o oblast zásadní, neboť má přímý či nepřímý vliv na mnoho činností v běžném životě člověka. Jedním ze stěžejních pojmů evidence obyvatel je údaj o místě trvalého pobytu, na který se v mé bakalářské práci zaměřuji.

V roce 2011 vypracovala studentka Miroslava Přikrylová, Dis. z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, bakalářskou práci na téma Trvalý pobyt jako údaj o evidenci obyvatel. V své práci se zabývá významem evidence obyvatelstva z hlediska přírůstků a úbytku populace, z hlediska ekonomického a na to, že institut evidence obyvatel je nepostradatelný v rámci komunikace s orgány státní správy. Práce poukazuje, na ukotvení pojmu trvalého pobytu v právní úpravě a jaké jsou jeho základní charakteristiky. Další bakalářskou práci zaměřenou na téma trvalý pobyt zpracovala v roce 2013 Věra Říhová, studentka Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Bakalářská práce s názvem Právní aspekty institutu trvalého pobytu krátce popisuje vývoj evidence obyvatel na našem území a popisuje institut trvalého pobytu současné legislativy. Těžištěm práce je význam údaje o trvalém pobytu občana ve správním řízení, ale i v dalších oblastech výkonu veřejné správy a též práv a povinností fyzických osob.

Cílem mé bakalářské práce je objasnit význam údaje o místě trvalého pobytu jak samotného, tak i v návaznosti na další oblasti veřejné správy, způsob jeho evidence a činnosti, které správní orgán při evidenci trvalého pobytu provádí. Podrobněji se v bakalářské práci zaměřuji na proces správního řízení na úseku evidence obyvatel, zrušením údaje o místě trvalého pobytu. V bakalářské práci neodkazuji jen na příslušná zákonná ustanovení ale taktéž na judikáty, které byly v dané problematice vydány příslušnými soudy.

V části první se zaměřuji na vymezení institutu trvalého pobytu jako právního pojmu, jeho definicí a popisuji důvody a případy, kdy je místo trvalého pobytu občana zapsáno na adrese sídla ohlašovny obecního úřadu.

V druhé části se zabývám činností orgánů, které trvalý pobyt evidují, tzv. ohlašoven. Je zde rozebrána problematika ohlášení, změny a zrušení údaje o trvalém pobytu, včetně typů správních řízení, ukončení trvalého pobytu a zavedení doručovací adresy do Agendového informačního systému evidence obyvatel.

V třetí části se věnuji problematice správního řízení na úseku evidence obyvatel, konkrétně příslušností správního orgánu k rozhodování ve správním řízení, základními zásadami správního řízení a jeho podrobným průběhem, včetně jeho specifik.

Ve čtvrté praktické části na případové studii seznamuji a podrobně popisuji konkrétní správní řízení na úseku evidence obyvatel o zrušení údaje o trvalém pobytu. Na skutečném případě vysvětluji, jakým způsobem se v praxi celé správní řízení vede. Jaké doklady je nutno doložit, jak zaniká užívací právo k nemovitosti a v neposlední řadě, jaké mohou nastat skutečnosti během vedení celého správního řízení až po podání opravného prostředku. Dotazníkové šetření je orientováno na rozsah informovanosti občanů o institutu údaje o trvalém pobytu. Dotazník je zaměřen na míru právního vědomí občana o důsledcích, které plynou z přihlášení trvalého pobytu. Jak mnoho je pro občana údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý.

1 POJEM TRVALÝ POBYT

Trvalý pobyt by měl poskytovat informaci o tom, kde občan žije, vykonává svou lidskou aktivitu a kde je k zastížení. Má však mnohem širší dosah, například je určujícím pro místo výkonu volebního práva, dle něj se posuzuje místní příslušnost správních orgánů v některých správních řízeních, statisticky vypovídá o počtu obyvatel v obci, a z praktického hlediska je údaj o trvalém pobyt velmi důležitý z hlediska doručování písemností orgány veřejné správy.

Údaje o místě trvalého pobytu jsou evidovány centrálně, elektronicky v tzv. Agendovém informačním systému evidence obyvatel (AISEO) a jsou do něj zapisovány obecními úřady příslušnými dle adresy místa trvalého pobytu. Následně jsou údaje o místě trvalého pobytu automaticky jako tzv. „referenční údaje“ předávány do systému základních registrů, z nichž je čerpají všechny orgány veřejné správy. Referenční údaj znamená, že tento je veden v základních registrech, je státem garantován jako aktuální a správný a každá jeho změna se promítne ve všech ostatních agendách veřejné správy. Orgány veřejné správy mají povinnost údaje ze základních registrů při své činnosti využívat, čímž se významně snížila byrokratická zátěž pro občany, neboť tito již nemusí změny trvalého pobytu následně na jiných úřadech oznamovat.

Údaj o místě trvalého pobytu může občan změnit, ukončit nebo mu může být ve správním řízení zrušen

1.1 Základní definice pojmu

Pojem trvalý pobyt se prolíná celým právním systémem České republiky. Údaj o trvalém pobytu je důležitý nejen pro evidenci obyvatelstva, ale hraje velkou roli i v návaznosti na jiné oblasti veřejné správy. Jak jsem uvedla v úvodu, je důležitý zejména pro:

- statistická zjišťování týkající se počtu obyvatel v jednotlivých obcích a potažmo regionech¹
- stanovení místní příslušnosti správních orgánů dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) v případě, že zákon nestanoví jiná kritéria²

¹ ČESKO. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ: *Český statistický úřad*[online]. ČSÚ, [cit. 2019-03-19] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodika-sldb-2011>

- správné doručování písemností ve veřejné správě, zejména ve spojení s možností uplatnění tzv. „fikce doručení“ v případech, kdy adresáti písemností nejsou při doručování zastiženi a zásilku si v úložní době nevyzvednou³
- sestavování voličských seznamů do všech voleb konajících se na území České republiky a dle druhu voleb pak právo volit či být volen v určitém volebním okrsku (např. ve volbách do obecních zastupitelstev pouze v obci dle trvalého pobytu)⁴
- určení okruhu poplatníků místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů - § 10b zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- určení, zda se jedná o českou podnikající osobu dle živnostenského zákona, kdy za českou osobu se dle § 5 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů považuje fyzická osoby s místem trvalého pobytu na území České republiky; z hlediska živnostenského podnikání je adresa trvalého pobytu také adresou sídla podnikající fyzické osoby v případě, že si nezvolí sídlo na jiné adrese
- výkon práv občana obce dle § 16 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zejména vyjadřovat se na obecním zastupitelstvu k projednávaným věcem, k návrhu rozpočtu obce a podávat orgánům obce podněty, návrhy a připomínky, přičemž dle odst. 1 tohoto ustanovení je občanem obce státní občan České republiky, který je v obci hlášen k trvalému pobytu⁵
- posouzení existence jedné z podmínek pro přiznání příspěvku na bydlení, kdy dle § 24 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů má na tuto dávku státní sociální podpory nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu
- určení spádové mateřské školy, do níž je zákonný zástupce povinen přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání, a spádové základní školy, v níž žák plní

² § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

³ § 19 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

⁴ § 28 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

⁵ MATRASOVÁ, Eva a Václav ŠLAUF. *Zákon o obcích (obecní zřízení) včetně prováděcích předpisů s komentářem*. Praha: NAKLADATELSTVÍ POLYGON, 2003. ISBN 80-7273-088-6

povinnou školní docházku, dle § 34 a odst. 2 a § 36 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Právní úprava trvalého pobytu je zakotvena v zákoně č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“). Definici pojmu „trvalý pobyt“ obsahuje § 10 odst. 1 tohoto zákona. *„Místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je uvedena v základním registru obyvatel ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj o adrese v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je podle zvláštního právního předpisu označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.“*⁶ Vymezení trvalého pobytu je tedy poměrně jednoznačné.

*„V době narození občana je místem jeho trvalého pobytu místo trvalého pobytu jeho matky.“*⁷ V některých případech může být dítě po narození přihlášeno na adresu otce, a to na základě dohody rodičů, pokud tito nemají totožnou adresu, nebo v situaci, kdy matka zemře při porodu nebo není občankou České republiky. Místem trvalého pobytu dítěte může být v odůvodněných případech i jiné místo, např. adresa zařízení, do něhož je dítě umístěno (ústavní péče), adresa adoptivních rodičů v případě adopce nebo pěstounů, pokud je svěřeno do pěstounské péče apod. Stávají se i případy, kdy matka dítěte není známa, typicky je-li dítě nalezeno např. v „babyboxu“, a tehdy se místem trvalého pobytu dítěte stává ohlašovna úřadu, v jejímž správním obvodu se dítě narodilo (viz dále). Místo trvalého pobytu občana vzniká tedy již narozením, kdy je občan zaevidován a jeho existence je zapsána do registru obyvatel.

Během života občane České republiky většinou svůj údaj o trvalém pobytu změní. Stěhují se za prací, za partnerem, a své původní místo trvalého pobytu z různých důvodů opouštějí. Pokud tak činí pouze na přechodnou dobu, např. v době studia, či získání prvního zaměstnání, zpravidla oficiálně údaj o adrese trvalého pobytu nemění a ponechávají si jej

⁶ Zákon 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

⁷ § 10 odst. 3 zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

často na adrese původní, většinou u rodičů. Zákon občanům České republiky neukládá povinnost hlásit adresu svého faktického, často i dlouhodobého pobytu, která je odlišná od adresy trvalého pobytu. Mají však povinnost mít vždy jednu evidovanou adresu trvalého pobytu, s níž se pak pojí výše uvedená práva a povinnosti.

Možnost měnit trvalý pobyt je jedním ze základních lidských práv zakotvených Listinou základních práv a svobod, v níž je v čl. 14 odst. 1 a 2 uvedeno: „*Svoboda pohybu a pobytu je zaručena. Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České a Slovenské Federativní Republiky, má právo svobodně je opustit.*“⁸ A tuto možnost upravuje i zákon o evidenci obyvatel. Občanovi při změně trvalého pobytu však vzniká povinnost tuto změnu oznámit. Původní adresa trvalého pobytu i datum jeho ukončení jsou automaticky přepsány nově zvoleným a zaevidovaným místem trvalého pobytu.

Co se týče vlastnických či užívacích práv občana k nemovitosti, v níž má evidován trvalý pobyt, nebo k bytu, který se v této nemovitosti nachází, odst. 2 ustanovení § 10 zákona o evidenci obyvatel jasně definuje, že „*z přihlášení občana k trvalému pobytu nevyplývají žádná práva k objektu uvedenému v odstavci 1 ani k vlastníkovu nemovitosti.*“⁹ Toto ustanovení tak dává přímou odpověď na časté dotazy či dezinformace ohledně práv spojených s přihlášením k trvalému pobytu. Velmi mnoho vlastníků nemovitostí si není jistých, jak velmi je pro ně zavazující dát souhlas jiné osobě k přihlášení se k trvalému pobytu v jejich nemovitosti. Mají obavy, že s povolením přihlásit si údaj o trvalém pobytu vznikne dané osobě určité právo k vlastnictví nemovitosti. Jediné právo, které tímto úkonem vznikne, je právo danou nemovitost užívat. Při ukončení nájemní smlouvy nebo odvolání souhlasu vlastníka je možnost údaj o trvalém pobytu přihlášené osobě zrušit. Podmínky a postup při rušení údaje o místě trvalého pobytu jsou pak uvedeny v § 12 zákona o evidenci obyvatel, a podrobně se jimi zabývám v části třetí této práce.

⁸ Článek 14 odst. 1 a 2 zákon 23/1991 Sb., ústavní zákon, LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

⁹ § 10 odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

1.2 Trvalý pobyt na ohlašovně

Trvalý pobyt je zejména údajem evidenčním. Jak již bylo uvedeno výše, měl by údaj o místu trvalého pobytu vypovídat o adrese, na které se občan zpravidla zdržuje. Není to však pravidlo. Někteří občané mají adresu trvalého pobytu z různých důvodů uvedenou na adrese ohlašovny, tj. na adrese obecního úřadu. V některých případech je tomu tak přímo ze zákona, v jiných, častějších, je občanům zadán údaj o místu trvalého pobytu na ohlašovně obce na základě správního rozhodnutí.

Přímo ze zákona mají v sídle ohlašovny trvalý pobyt především tyto osoby:

- a) dítě, které bylo nalezeno a nejsou u něho známi rodiče ani jiné příbuzenstvo
- b) dítě, které se narodilo při tzv. „utajeném porodu“, tj. porodu, při kterém žena chtěla utajit vlastní identitu
 - v těchto případech se místem trvalého pobytu dítěte stává sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu se narodilo (bylo nalezeno)
- c) dítě, které se narodilo v cizině a jeho matka nemá trvalý pobyt v České republice, stává se jeho místem trvalého pobytu dle zákona sídlo zvláštní matriky, jímž je Brno-střed, Dominikánská 2¹⁰
- d) občan České republiky, který se do České republiky vrací po pobytu v cizině a nemá dostatečné doklady k tomu, aby bylo určeno jeho místo trvalého pobytu v České republice - místem jeho trvalého pobytu se stává sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu na území České republiky měl poslední místo trvalého pobytu; neměl-li trvalý pobyt na území České republiky nebo jej nelze zjistit, je místem jeho trvalého pobytu sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu se narodil, nebo sídlo zvláštní matriky v případě, že se narodil v cizině.
- e) cizinec po nabytí státního občanství České republiky, stává se místem jeho trvalého pobytu sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu na území České republiky měl poslední hlášené místo pobytu podle zvláštních právních předpisů¹¹, není-li takové místo, je místem jeho trvalého pobytu sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu se narodil, nebo sídlo zvláštní matriky v případě, že se narodil v cizině.

¹⁰ MĚSTSKÁ ČÁST – BRNO-STŘED. MČBS: *Městská část Brno-střed* [online]. MČBS, © 2016 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://www.brno-stred.cz/zvlastni-matrika-zapis-matricni-udalosti>

¹¹ zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-04]

Speciálním případem, kdy dochází k zápisu místa trvalého pobytu na ohlašovnu a současně ukončení trvalého pobytu je osvojení dítěte do zahraničí. Dle zákonné úpravy se „*adresou místa trvalého pobytu takto osvojeného dítěte stává sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu mělo osvojené dítě poslední místo trvalého pobytu, a současně se trvalý pobyt ukončí.*“¹²

Na základě rozhodnutí správního orgánu se místem trvalého pobytu stává sídlo ohlašovny v případech, kdy je údaj o místě trvalého pobytu úředně zrušen. O zrušení údaje o místě trvalého pobytu se vede dle § 12 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel správní řízení, jehož postup je upraven správním řádem a zákonem o evidenci obyvatel. Výsledkem takového řízení je správní rozhodnutí.¹³ Postup ve správním řízení se odvíjí od toho, zda je řízení zahájené z moci úřední nebo na žádost navrhovatele. O zrušení údaje o trvalém pobytu rozhodne příslušná ohlašovna na základě přesně stanovených zákonných důvodů, které jsou upraveny v ustanovení § 12 odst. 1 písm. a), b) a c) zákona o evidenci obyvatel.

¹² § 10 odst. 5 věta třetí zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

¹³ § 18 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

2 ČINNOST OHLAŠOVNY

Zákon o evidenci obyvatel pracuje s pojmem „ohlašovna“, kdy tímto rozumí obecní úřad, který vykonává státní správu na tomto úseku. Agendu evidence obyvatel vykonávají v České republice všechny obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech úřady městských částí nebo městských obvodů, pokud tak stanoví statuty těchto měst, a na území vojenských újezdů újezdní úřady¹⁴. Ohlašovna vede údaje o obyvatelích, kteří jsou občany České republiky, o osobách, které pozbyly státní občanství České republiky, a o cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana (tzv. „vazební osoby“).¹⁵ Vede také veškerá správní řízení na úseku evidence obyvatel. Užívá-li zákon pojem adresou ohlašovny, rozumí se tím v této souvislosti adresa sídla obecního úřadu.

2.1 Zápis ohlášení změny místa trvalého pobytu

Zákon o evidenci obyvatel tento proces upravuje v § 10 odst. 5 až 11. Ohlašovnou, příslušnou k zaevidování změny místa trvalého pobytu občana, je ohlašovna v místě nového trvalého pobytu. Vůči ohlašovně v místě původního trvalého pobytu již občan nemá žádné povinnosti. Vzhledem k tomu, že trvalý pobyt je evidován v centrálním celostátním systému, jsou v něm uvedené údaje stále aktuální.

K přihlášení údaje o trvalém pobytu však musí být splněny určité podmínky, a to:

a) existující adresa – objekt, na jehož adresu se občan přihlašuje, musí existovat nejen fakticky, ale i právně a musí být zapsán v Registru územní identifikace adres a nemovitostí (RÚIAN). Není proto možné přihlásit se na adresu objektu, který ještě nebyl příslušným stavebním úřadem zkolaudován a není proto způsobilý k užívání ani zapsán do katastru nemovitostí; takový objekt sice existuje fakticky, nikoli však právně,

b) objekt musí být určen k bydlení – zákon nepřipouští jako místo trvalého pobytu zvolit např. garáž nebo zahradní domek, neboť ty primárně slouží k jinému účelu, než k bydlení,

¹⁴ § 2 písm. d) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

¹⁵ § 1 odst. 1 písm. a) b) c) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

c) místo, ke kterému má občan určitý právní vztah, například vlastnické či spoluvlastnické právo, nájemní smlouvu atp.

Ohlášení změny údaje o trvalém pobytu může provést občan starší 15 let, tedy i osoby nezletilé. Za občana mladšího 15 let nahlásí změnu jeho zákonný zástupce nebo osoba, které bylo dítě svěřeno do péče. Za občana, jehož svéprávnost byla omezena tak, že není způsobilý k jednání, ohlásí změnu místa trvalého pobytu jeho zákonný zástupce.¹⁶

Postup při ohlašování změny údaje o trvalém pobytu je podrobně popsán v ustanovení § 10 odst. 6 zákona o evidenci obyvatel. Žadatel musí:

- vyplnit a podepsat přihlašovací lístek k trvalému pobytu, který obsahuje údaje občana, který mění trvalý pobyt a údaje o vlastníku nemovitosti. Přihlašovací lístek je formalizovaným tiskopisem, který občanovi vydá ohlašovna, případně jej občan může najít ke stažení na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR
- „předložit občanský průkaz, u něhož není oddělena jeho vyznačená část“¹⁷ v důsledku změny místa trvalého pobytu, nebo nemá-li platný průkaz, musí prokázat svou totožnost jiným obdobným dokladem, který je veřejnou listinou; místo trvalého pobytu občana si ohlašovna vždy ověřuje v informačním systému evidence obyvatel. Po ukončení pobytu v cizině předkládá občan cestovní pas, a po nabytí státního občanství České republiky doloží doklad o nabytí státního občanství.
- doložit vlastnické nebo užívací právo k nemovitosti, na jejíž adresu svůj trvalý pobyt ohlašuje. Ve většině případů jako takový doklad slouží výpis z katastru nemovitostí (aktuálnost údajů si ohlašovna ověřuje nahlédnutím do katastru nemovitostí) nebo nájemní smlouva. Užívací právo stačí také doložit předložením úředně ověřeného písemného potvrzení oprávněné osoby o tom, že souhlas s ohlášením změny místa trvalého pobytu udělil. Takové potvrzení se nevyžaduje v případě, pokud oprávněná osoba potvrdí souhlas přímo na přihlašovacím tiskopisu k trvalému pobytu před zaměstnancem ohlašovny. Za oprávněnou osobu se považuje osoba starší 18 let,

¹⁶ § 10 odst. 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR cit. 2019-02-21]

¹⁷ § 12 odst. 3 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-04]

způsobilá k právním úkonům, která je oprávněna užívat objekt, na jehož adresu se občan k trvalém pobytu přihlašuje /typicky vlastník či spoluvlastník nemovitosti, nájemce, osoba, která má nemovitost ve společném jmění manželů) nebo jeho vymezenou část anebo je provozovatelem ubytovacího zařízení.

Jelikož dle zákona postačí k platnému udělení souhlasu souhlas pouze jedné oprávněné osoby, a to i v případech, kdy oprávněných osob k jednomu objektu existuje více, jsou v praxi ohlašovnen zaznamenány často až absurdní případy, kdy tyto oprávněné osoby jednají proti sobě. Zatímco jedna oprávněná osoba dá občanovi souhlas s ohlášením změny trvalého pobytu, druhá oprávněná osoba, poté co zjistí, že údaj o místu trvalého pobytu občana byl ohlašovnou zapsán, požádá ohlašovnu o zrušení tohoto údaje. Ohlašovna pak vede komplikované správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, aby poté, co je tento údaj zrušen a zaveden do evidence, dala původní oprávněná osoba občanovi k přihlášení do objektu opět souhlas a vše začíná nanovo. Často jsou tímto způsobem „řešeny“ spory o užívací právo k objektu mezi bývalými manželi či partnery. Obdobně absurdní situace nastávají, když rodiče dětí mladších 15 let, které mají ve střídavé péči, jim opakovaně mění údaj o místu trvalého pobytu a střídavě je přihlašují na adresu svého trvalého pobytu.

Za přihlášení změny místa trvalého pobytu je stanoven pro občana poplatek. Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů ve své příloze v Sazebníku v položce 2 bodě c) stanoví správní poplatek ve výši 50 Kč za každou osobu, která se k trvalému pobytu přihlašuje. Od jeho hrazení jsou osvobozeny osoby mladší 15 let.

Při zaevidování změny místa trvalého pobytu je ohlašovna povinna oddělit vyznačenou část¹⁸ občanského průkazu, což se prakticky provádí odstřížením jejího „rohu“ označeného písmenem „A“, a vydá občanovi potvrzení o změně místa trvalého pobytu, které se vyhotovuje na jednotném formuláři vydaném Ministerstvem vnitra ČR. Současně občana poučí o povinnosti požádat si ve lhůtě do 15 dnů o vydání nového občanského průkazu.

V rámci ohlášení změny místa trvalého pobytu je ohlašovna povinna oznámit vlastníku objektu ve lhůtě do 15 dnů změnu v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu.¹⁹ Není tedy možné, aby se občan přihlásil na jakoukoliv adresu, aniž by se o tom vlastník nemovitosti

¹⁸ § 12 odst. 3 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-04]

¹⁹ § 10 odst. 7 zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

následně nedozvěděl. Uvedené opatření slouží k ochraně vlastníků nemovitostí pro případy, že by občan k ohlášení změny použil nepravdivé nebo padělané dokumenty.

Ohlašovna změnu trvalého pobytu zavede do agendového informačního systému evidence obyvatel prostřednictvím systému CzechPOINT@office, (prostřednictvím formuláře „zrušení trvalého pobytu“), a to ve lhůtě do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o změně trvalého pobytu dozví; tato změna se prakticky provádí tak, že adresa nového trvalého pobytu je načtena prostřednictvím kódu objektu, na jehož adresu se občan k trvalému pobytu přihlašuje, ze základního registru územní identifikace adres a nemovitostí (RÚIAN) a následně se automaticky promítne do centrálního registru obyvatel. Do zápisu vlastní adresy objektu tedy ohlašovna nijak nezasahuje, čímž jsou eliminovány chyby a překlepy, a všechny adresy načtené z RÚIANu jsou uváděny v jednotném formátu.

Adresa trvalého pobytu je jedním z osobních údajů občana, proto je nutné při zpracování a využívání těchto dat postupovat v souladu s právní úpravou, a to především s ustanovením § 5 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, ale také dle ustanovení § 8 odst. 2 písm. a) a b) zákona o evidenci obyvatel. Subjekty, které získávají údaje z informačního systému evidence obyvatel, tzn. i ohlašovny, jsou povinny zajistit ochranu dat před náhodným nebo neoprávněným přístupem nebo zpracováním a nejsou oprávněny k jejich shromažďování, předávání a využívání k jiným účelům než k těm, které stanoví zákon o evidenci obyvatel.

2.2 Druhy správních řízení vedených ohlašovnou

Pokud nastane situace, že k ohlášení údaje o trvalém pobytu došlo nezákonně nebo zaniklo vlastnické a užívací právo občana k nemovitosti, může ohlašovna příslušného úřadu údaj o trvalém pobytu zrušit. Toto se provádí ve správním řízení vedeném dle správního řádu a zákona o evidenci obyvatel, a to z důvodu ochrany práv a oprávněných zájmů dotčených osob. Výsledkem takového řízení je vydání rozhodnutí, proti němuž je přípustný opravný prostředek - odvolání. Pravomocná rozhodnutí vydaná v odvolacím řízení je možno na základě podnětu dále přezkoumat Ministerstvem vnitra ČR a mimo soustavu správních orgánů tato rozhodnutí podléhají také soudnímu přezkumu ve správním soudnictví dle Soudního řádu správního.²⁰ Rozhodnutí správních soudů, zejména Nejvyššího správního

²⁰ zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

soudu, jsou pro rozhodování ohlašovnen ve správních řízeních velmi důležitá, neboť doplňují strohou právní úpravu tím, že překlenují mezery v zákoně, a odstraňují výkladové problémy. Směřují ohlašovny, jak rozhodovat v některých typických „problematických“ případech. Důležité judikáty jsou uvedeny v části třetí této práce, která se věnuje konkrétním správním řízením.

Zákon o evidenci obyvatel rozlišuje čtyři typy správních řízení:

1. správní řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. a) zákona o evidenci obyvatel
2. správní řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. b) zákona o evidenci obyvatel
3. správní řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel
4. správní řízení o nezaevidování změny trvalého pobytu dle § 10 odst. 9 zákona o evidenci obyvatel

2.3 Ukončení trvalého pobytu z důvodu – odchod do ciziny

Trvalý pobyt na území České republiky je možno ukončit. Důvodem pro tento úkon je skutečnost, že občan žije dlouhodobě v cizině nebo odchod do ciziny plánuje, a nechce mít evidován trvalý pobyt v České republice. Často je důvodem tohoto kroku skutečnost, že ve většině obcí mají občané s trvalým pobytem v obci povinnost platit místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů bez ohledu na to, zda se v obci fakticky zdržují či nikoliv.

Občan, který se rozhodl ukončit trvalý pobyt na území České republiky z důvodu odchodu do ciziny (oznamovatel), sdělí tuto skutečnost písemně ohlašovně podle místa trvalého pobytu nebo zastupitelskému úřadu.²¹ Na uvedené sdělení není žádný formalizovaný tiskopis, podává se volnou formou. Při osobním podání postačí, že oznamovatel tuto písemnost podepíše před pracovníkem ohlašovny. Pokud je sdělení zasláno poštou či doručeno ohlašovně třetí osobou, typicky např. rodičem či rodinným příslušníkem oznamovatele, který se v cizině, již nachází, musí být podpis oznamovatele na této listině

²¹ § 10 odst. 12 zákona 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

úředně ověřen. Správní poplatek za tento úkon je stanoven částkou 100 Kč.²² Trvalý pobyt na území České republiky je ukončen ke dni ohlášení a oznamovatel je povinen ve lhůtě do 15 dnů odevzdat svůj občanský průkaz obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu v místě trvalého pobytu, který mu o tom vydá potvrzení. Toto potvrzení se vydává na dobu neomezenou.²³ Skutečnost, zda občan opustí území České republiky, se neprověřuje. Může proto nastat situace, kdy občan ukončí trvalý pobyt v České republice, ale z různých důvodů nikam neodcestuje.

2.4 Doručovací adresa

V současné době existuje pro občana, který se soustavně nezdržuje na adrese, kde má uveden údaj o trvalém pobytu, možnost nahlásit si adresu doručovací. Zpravidla tak činí osoby, které mají např. trvalý pobyt na ohlašovně a žijí na ubytovně nebo v podnájmu, kam si nemohou nahlásit údaj o místu trvalého pobytu. Postup je velmi jednoduchý. Na ohlašovně v místě svého trvalého pobytu vyplní před pracovníkem ohlašovny formulář „Hlášení adresy pro doručování“, případně vyplněný formulář s ověřeným podpisem zašlou na adresu ohlašovny. Má-li účastník řízení zřízenou adresu pro doručování, písemnosti jsou mu zasílány na tuto adresu.²⁴ Zvolená adresa je pak žadateli zavedena jako údaj do agendového informačního systému evidence obyvatel (AISEO) a je považována za adresu kontaktní, která má při doručování přednost před adresou trvalého pobytu. K doručovací adrese není třeba dokládat žádný právní vztah ani souhlas vlastníka či uživatele objektu, k němuž se doručovací adresa váže. V případě, že žadatel neuvede ve formuláři konkrétní datum, od kterého má být doručovací adresa do AISEO zavedena, je tato adresa účinná ode dne doručení žádosti. Doručovací adresa je referenčním údajem podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a to až do doby, než tuto občan změní nebo zruší.

²² Sazebník, položka 2 písm. e) zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

²³ § 13 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-04]

²⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Metodika doručování. *MVČR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVČR, ©2019 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-dorucovani.aspx>

3 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCECH TRVALÉHO POBYTU

Správní řízení lze definovat jako postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jimž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti konkrétně určené osoby nebo jimž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá. Výsledkem správního řízení je vydání rozhodnutí, které je individuálním správním aktem, což znamená, že se vztahuje k určité, konkrétně identifikované osobě (osobám) – účastníkům řízení.

Úkony správního orgánu provádějí ve správním řízení úřední osoby, které jsou oprávněné dle vnitřních předpisů nebo pověřené vedoucím správního orgánu. Tyto osoby označujeme jako oprávněné úřední osoby. Pod úkony správního orgánu si lze představit vyhotovování a zasílání úředních písemností v řízení, nejčastějším úkony jsou oznámení o zahájení řízení, předvolání k ústnímu jednání nebo vyrozumění o jeho konání, výzva k předkládání návrhů či doplnění dokazování, protokol o ústním podání nebo o konání ústního jednání, rozhodnutí atp.

3.1 Příslušnost správního orgánu (ohlašovny)

Správní řízení vedené dle zákona o evidenci obyvatel ohlašovnou je výkonem státní správy na úseku evidence obyvatel, ohlašovna je proto vykonává v rámci přenesené působnosti.

Příslušnost správního orgánu k provedení správních činností či toho kterého druhu správního řízení rozlišujeme na věcnou, místní a funkční.

a) věcná příslušnost

Věcná příslušnost správních orgánů určuje, který správní orgán je příslušný k projednání té které věci na jednotlivých stupních správního řízení (v prvním stupni, odvolací řízení, přezkum atp.) z hlediska věcného. Obecně je upravena v ustanovení § 10 správního řádu a u agendy evidence obyvatel je okruh věcně příslušných správních orgánů stanoven v § 2 zákona o evidenci obyvatel. Věcná příslušnost ohlašovny je pak stanovena v § 5 tohoto zákona ohledně zápisů do obecní úřady všech obcí v České republice, v § 10 ve věcech týkajících se přihlášení se k trvalému pobytu, a zejména v § 12, dle kterého je věcně příslušným orgánem, který vede správní řízení ve věci zrušení místa o trvalém pobytu.

b) místní příslušnost

Místní příslušnost správního orgánu určuje, který věcně příslušný správní orgán je oprávněn činit úkony, jednat a rozhodovat. Co se týče správních řízení vedených ohlašovnou, místně příslušným je obecní úřad (ohlašovna), v jehož územním obvodu je občan, jehož trvalý pobyt má být zrušen, přihlášen k trvalému pobytu dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. d), zákona o evidenci obyvatel, respektive v případě rozhodování o tom, že změna trvalého pobytu nebude zaevidována, je místně příslušnou ohlašovna, u níž občan podal žádost o změnu údaje o místu trvalého pobytu dle ustanovení § 10 odst. 9, zákona o evidenci obyvatel.

I když současný trend státní správy směřuje k elektronizaci a rozvolňování místní příslušnosti tak, aby občané měli možnost svá podání vyřizovat elektronicky nebo osobně na kterémkoli věcně příslušném správním úřadu, agendy evidence obyvatel a činností spojených s evidencí údaje o trvalém pobytu se to netýká. Trvalý pobyt, jak již vyplývá z jeho názvu, je přece jen spojen s určitým místem, s tím, kde občan pobývá, a proto musí být místní příslušnost v této agendě dodržována. Výjimka z pravidla místní příslušnosti ve správním řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu v praxi nastává v případech, kdy správní orgán nemůže z důvodu vyloučení všech úředních osob pro podjatost ve věci rozhodovat, a správní řízení provádí jiný věcně příslušný správní orgán pověřený dle § 131 odst. 4 správního řádu nadřízeným krajským úřadem. I v tomto případě je však krajský úřad při tzv. „delegaci“ věci na jiný obecní úřad vázán pravidlem, že projednáním a rozhodnutím věci lze pověřit pouze ten věcně příslušný správní orgán, který s vyloučeným orgánem katastrálním územím sousedí.

c) funkční příslušnost

Funkční příslušnost není upravena zákonem, ale vnitřními předpisy správního orgánu; v případě obecních úřadů je tímto předpisem Organizační řád. Určení funkční příslušnosti má význam v případě větších úřadů (městských úřadů, magistrátů), kdy je konkrétně stanoveno, který odbor, respektive také oddělení úřadu činnost ohlašovny vykonává. Na menších obecních úřadech bývá tato agenda spojena s činností matriky, proto u laické veřejnosti často dochází k zaměňování či ztotožňování agendy evidence obyvatel a matriky. Na městských úřadech a magistrátech je činnost ohlašovny zpravidla zařazena do odborů nazvaných jako odbor správní nebo odbor správních činností a často bývá spojena s agendami občanských průkazů a cestovních dokladů.

3.2 Zásady činnosti správních orgánů

Správní řád, jako procesní právní předpis upravující postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, stanovil určité základní principy, které prostupují celým zákonem a jsou společně všem činnostem, na které se správní řád vztahuje. Jsou označovány jako základní dle ustanovení § 2–8, správní řád a obecné zásady (plynoucí z některých ustanovení správního řádu) správního řízení.²⁵

3.2.1 Základní zásady správního řízení

Základní zásady činnosti správních orgánů prostupují každým správním řízením a správní orgán je povinen je v průběhu řízení všechny respektovat. Správní orgány často některé základní zásady opomíjejí, avšak jejich nedodržení je považováno za vadu řízení a může vést až k tomu, že rozhodnutí vydané v takovém řízení bude zrušeno pro nezákonnost.

Z důvodu jejich důležitosti jsou proto základní zásady uvedeny již v úvodních ustanoveních správního řádu:

1. *zásada zákonnosti (legality)* – správní orgán postupuje v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu,
2. *zásada zákazu zneužití správní úvahy* – správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena,
3. *zásada ochrany práv nabytých v dobré víře* – správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře, jakož i oprávněné zájmy osob, jichž se činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká,
4. *zásada přiměřenosti (proportionality) zásahů správních orgánů* – správní orgán může zasahovat do práv jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu,
5. *zásada ochrany veřejného zájmu* – správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu,

²⁵ JEMELKA L., PONĎĚLÍČKOVÁ K., BOHADLO D., *Správní řád. Komentář*, 3. Vydání, Praha: C.H.BECK, 2011, s. 716 ISBN 978-80-7400-401-8

6. *zásada legitimního očekávání (předvídatelnosti správního rozhodování)* – správní orgán dbá, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly,

7. *zásada materiální pravdy* – správní orgán postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti,

8. *zásada veřejné správy jako služby* – veřejná správa je službou veřejnosti a každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc,

9. *zásada poučovací* – v souvislosti se svým úkonem poskytne správní orgán dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné,

10. *zásada součinnosti* – správní orgán s dostatečným předstihem uvědomí dotčené osoby o úkonu, který učiní, je-li to potřebné k hájení jejich práv a neohrozí-li to účel úkonu,

11. *zásada preference smírného řešení* – pokud to povaha projednávané věci umožňuje, pokusí se správní orgán o smírné odstranění rozporů, které brání řádnému projednání a rozhodnutí dané věci,

12. *zásada rychlosti a procesní ekonomie* – správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Nečiní-li správní orgán úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené, není-li zákonná lhůta stanovena, použije se ke zjednání nápravy ustanovení o ochraně před nečinností,

13. *zásada součinnosti správního orgánu s dotčenými osobami při obstarávání podkladů pro rozhodnutí* – správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Podklady od dotčené osoby vyžaduje jen tehdy, stanoví-li tak právní předpis. Lze-li však potřebné údaje získat z úřední evidence, kterou správní orgán sám vede, a pokud o to dotčená osoba požádá, je povinen jejich obstarání zajistit,

14. *zásada nestranného postupu a rovného přístupu* – dotčené osoby mají při uplatňování svých procesních práv rovné postavení. Správní orgán postupuje vůči dotčeným osobám nestranně a vyžaduje od všech dotčených osob plnění jejich procesních povinností rovnou měrou,

15. *zásada dobré správy a spolupráce mezi správními orgány* – správní orgány dbají vzájemného souladu všech postupů, které probíhají současně a souvisejí s tímiž právy nebo povinnostmi dotčené osoby. Na to, že současně probíhá více takových postupů u různých správních orgánů nebo u jiných orgánů veřejné moci, je dotčená osoba povinna správní orgány bezodkladně upozornit. Správní orgány vzájemně spolupracují v zájmu dobré správy.

3.2.2 Obecné zásady správního řízení

Správní řád obsahuje kromě základních zásad také další, obecné zásady správního řízení,²⁶ které jsou typické pro určité druhy správních řízení, naopak v jiných řízeních se neuplatní, respektive jen zčásti. Jedná se například o zásadu písemnosti, dle které se jednotlivé úkony v řízení činí písemně, pokud zákon nestanoví jinak nebo to nevyklučuje povaha věci dle ustanovení § 15 odst. 1, správní řád. Tato zásada je prolomena zásadou ústnosti, která se uplatňuje v případech, kdy je nařizováno ústní jednání, například za účelem výslechu svědka; tento důkaz se provádí zásadně ústně. Na rozdíl od soudních řízení se ve správním řízení zásadně uplatňuje zásada neveřejnosti správního řízení dle ustanovení § 15 odst. 3, správní řád, avšak i ta může být prolomena zásadou veřejnosti v případech, kdy tak stanoví zákona nebo určí správní orgán dle ustanovení § 49 odst. 2, správní řád.

Další zásadou je zásada jednotnosti řízení, dle které jsou účastníci oprávněni navrhopvat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí dle ustanovení

§ 36 odst. 1, správní řád. Tato zásada je však modifikována zásadou koncentrace řízení, která je správními orgány často využívána v případech, kdy to zákon nevyklučuje; dle ní správní orgán může usnesením prohlásit, dokdy mohou účastníci činit své návrhy, přičemž k pozdě podaným návrhům se nepřihlíží. Obecně se dle této zásady postupuje také v odvolacím řízení. Uvedená zásada slouží k naplnění zásady procesní ekonomie a jejím účelem je předcházet průtahům v řízení.

V řízeních zahajovaných na základě žádosti se uplatňuje zásada dispoziční, dle které může žadatel disponovat předmětem žádosti tak, že jej může zúžit nebo žádosti vzít zpět, naopak v řízeních vedených z moci úřední zásada oficiality.

²⁶ MALAST Jan a Karel SVOBODA, za autorský kolektiv, *Průvodce světem PRÁVA*. Praha: EDUKO nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-88057-33-8

Důležitými zásadami jsou také zásady spojené s opatřováním podkladů pro rozhodnutí a s jejich posuzováním. Jedná se o zásadu vyšetřovací (vyhledávací), dle které podklady pro rozhodnutí zásadně opatřuje správní orgán, a i bez návrhu je povinen zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena. Tato zásada úzce souvisí se základní zásadou materiální pravdy. Při hodnocení důkazů se uplatňuje zásada volného hodnocení důkazů, dle které v případě, že zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci dle ustanovení § 50 odst. 4, správní řád. Tato zásada má úzkou vazbu na základní zásadu legitimního očekávání.

Co se týče opravných prostředků, uplatňuje se ve správním řízení obecně zásada dvoustupňovosti správního řízení dle ustanovení § 81 odst. 1, správní řád, která zaručuje, že proti rozhodnutím správních orgánů je možno podat odvolání.

Ve správních řízeních vedených ohlašovnou se uplatňuje zásada písemnosti, pouze vznikne-li potřeba provést dokazování výsledkem svědka, je tento prováděn ústně. Řízení ve věcech trvalého pobytu jsou zásadně neveřejná a účastníci jsou oprávněni podávat návrhy do doby vydání rozhodnutí. V řízeních vedených z moci úřední se uplatní zásada oficiality, většinou však ohlašovna vede správní řízení zahajované na základě žádosti o zrušení údaje o místu trvalého pobytu; zde přichází tedy v úvahu zásada dispoziční. Prakticky se uplatňuje tak, že žadatel vezme žádost zpět, a to celou nebo v části, týká-li se tato více účastníků řízení.

3.3 Průběh správního řízení

Zákon o evidenci obyvatel rozlišuje čtyři typy správních řízení, z toho dvě vedená z moci úřední a dvě na základě žádosti.

3.3.1 Správní řízení vedená z moci úřední

Z moci úřední se vedou tato správní řízení:

- 1. Správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. a) zákona o evidenci obyvatel:**

„byl-li zápis proveden na základě pozměněných, neplatných nebo padělaných dokladů nebo nepravdivě nebo nesprávně uvedených skutečností.“²⁷

Tento typ správního řízení se vede spíše výjimečně. Ohlašovna jej vede většinou na základě podnětu vlastníka nemovitosti, pokud se dodatečně zjistí, po vyrozumění vlastníka nemovitosti o změně počtu přihlášených, že se na občan přihlásil k trvalému pobytu na základě neplatných dokladů např. padělané nájemní smlouvy.

2. Správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. b) zákona o evidenci obyvatel:

„byl-li objekt, na jehož adrese je občan hlášen k trvalému pobytu, odstraněn nebo zanikl nebo je podle zvláštních právních předpisů nezpůsobilý k užívání za účelem bydlení.“²⁸

Toto řízení je zpravidla vedeno na základě podnětu příslušného stavebního úřadu, který ohlašovně sdělí, že určitý objekt již neexistuje, byl zbourán a je zjištěno, že na dané adrese je evidován údaj o místu trvalého pobytu fyzické osoby. Ohlašovna je na základě tohoto podnětu zahájit správní řízení z moci úřední.

3.3.2 Správní řízení vedená na základě žádosti

Na základě žádosti jsou pak zahajována tato správní řízení:

1. Správní řízení o nezaevidování změny trvalého pobytu dle § 10 odst. 9 zákona o evidenci obyvatel:

„Zjistí-li se při hlášení místa trvalého pobytu nedostatky v předkládaných dokladech nebo rozpory uváděných údajů s údaji v základním registru obyvatel nebo v informačním systému, vyzve ohlašovna občana k jeho odstranění. Ve výzvě stanoví lhůtu k jejich odstranění, nejméně však 15 dnů. Pokud občan nedostatky ve stanovené lhůtě neodstraní, rozhodne ohlašovna o tom, že změna trvalého pobytu nebude zaevidována.“²⁹

²⁷ § 12 odst. 1 písm. a) zákona 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

²⁸ § 12 odst. 1 písm. b) zákona 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

²⁹ § 10 odst. 9 zákona 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Uvedené správní řízení se v praxi vede spíše výjimečně. Jelikož se ohlášení změny údaje o trvalém pobytu provádí většinou v osobním kontaktu, veškeré nedostatky ohlášení se odstraní ve spolupráci s úřední osobou přímo na místě nebo je dohodnuto, že žadatel žádost podá až v okamžiku, až bude mít shromážděny veškeré potřebné podklady.

2. Zrušení údaje o místu trvalého pobytu dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel:

Nejčastějším důvodem, proč je trvalý pobyt občana zapsán na ohlašovací obce, je zrušení údaje o místě trvalého pobytu ohlašovnou. Tak jako má občan právo mít evidován údaj o místu trvalého pobytu a tento si podle § 10 odst. 5 tohoto zákona sám zvolit, má dle soudní judikatury také právo na to, aby na jím zvolené adrese místa trvalého pobytu nebyly evidovány osoby, které pro to nesplňují nebo přestaly splňovat zákonné podmínky.³⁰ Dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel „*ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část.*“³¹

Zákon předpokládá, že pro zrušení údaje o trvalém pobytu tohoto ustanovení musí být splněny dvě podmínky:

1. zánik užívacího práva občana k nemovitosti – např. ukončením nájemní smlouvy dohodou, výpovědí nebo uplynutím doby, odvoláním souhlasu vlastníka nemovitosti k nahlášení údaje o trvalém pobytu, zánikem užívacího práva manželů při rozvodu manželství v případě, že nemovitost vlastní pouze jeden z nich.
2. neužívání objektu, což znamená, že občan danou nemovitost opustí a na adrese trvalého pobytu se nezdržuje. V zákoně není uvedena doba, po kterou musí opuštění nemovitosti trvat, ale podstatný je důvod, pro který občan nemovitost neužívá.

Z obsahu ustanovení je zřejmé, že obě podmínky pro zrušení údaje musí být splněny zároveň. Není-li jedna podmínka splněna, nelze podanému návrhu vyhovět. Přesto, že obě podmínky se zdají být zcela jasné a na první pohled nevypadá posouzení jejich splnění nijak

³⁰ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2007, čj. 2 As 64/2005 - 108. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

³¹ § 10 odst. 5 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

komplikovaně, v praxi dochází k tolika možným situacím, že o jejich naplnění existuje poměrně bohatá soudní judikatura.

Co se týče první podmínky, lze užívací právo vysvětlovat jako právo na bydlení. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu je „*právem užívání ve smyslu ustanovení § 12 zákona o evidenci obyvatel myšleno zejména právo vlastnické či spoluvlastnické, právo odpovídající věcnému břemeni a právo nájmu*“.³²

Užívací právo však může existovat i jako právo tzv. odvozené od užívacího práva jiné osoby. Typicky vzniká odvozené právo bydlení uzavřením manželství v případech, kdy užívací právo k objektu svědčilo před uzavřením manželství jen jednomu z manželů. Uvedené je upraveno v ustanovení § 744 občanského zákoníku tak, že „*je-li obydliím manželů dům nebo byt, k němuž má jeden z manželů výhradní právo umožňující v domě nebo bytě bydlet, a je-li to jiné právo než závazkové, vznikne uzavřením manželství druhému manželu právo k bydlení*“.³³

Obdobně se odvozuje právo bydlení pro nezaopatřené děti,³⁴ které se připravují na výkon svého budoucího povolání, od užívacího práva rodičů, přičemž nezaopatřenými dětmi mohou být děti nezletilé i zletilé.

Z praxe ohlašoven vyplývá, že často je velmi obtížné prokázat především splnění druhé podmínky pro zrušení údaje o trvalém pobytu dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, tj. neužívání objektu. I k této podmínce vyjádřil své stanovisko Nejvyšší správní soud: „*Jestliže občan, jemuž po zrušení nájemního práva k bytu svědčí právo na bydlení (povinnost byt vyklidit až po zajištění náhradního bytu nebo ubytování), toto právo na bydlení nevyužívá a v bytě nebydlí, zruší správní orgán údaj o místu jeho trvalého pobytu podle § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel. Slovo neužívá-li“ (po zániku užívacího práva k bytu i domu) byt je třeba vyložit ve smyslu faktické realizace práva na bydlení. Jestliže stěžovatel dlouhodobě v bytě nebydlí, tedy nevyužívá svého práva na bydlení, pak byt, k němuž nemá právo nájmu, neužívá ani v rámci práva na bydlení. Zákon o evidenci*

³² Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23.10.2008, č.j. 3 As 38/2008-82. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

³³ § 744 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-06]

³⁴ § 11 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-06]

obyvatel akceptuje faktický stav, bez ohledu na to, proč občan právo na bydlení nerealizuje (nevyužívá)“.³⁵ V jiném rozsudku Nejvyšší správní soud judikoval, že „neužívání objektu pro účely § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, nemůže být vyvráceno tvrzením, že občan, o jehož údaje o místě trvalého pobytu v daném objektu je správním orgánem rozhodováno, i jeho rodina měli a mají v objektu většinu svých věcí. Užíváním je zde myšleno užívání osobní, tj. za účelem trvale se v daném objektu zdržovat za účelem bydlení. Pokud občan objekt neužívá, není pro účely rozhodování o zrušení údaje o místu trvalého pobytu v daném objektu dle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, rozhodné, z jakého důvodu k neužívání dochází. Podmínka faktického neužívání je tak splněna i tehdy, pokud je neužívání důsledkem jednání vlastníka objektu (zde výměny zámků) a občan se nedomáhá žádné efektivní ochrany proti postupu vlastníka.“³⁶

Je obecně známo, že mnoho občanů se v místě svého trvalého pobytu fakticky nezdržuje, to ale samo o sobě nemůže být důvodem ke zrušení údaje o trvalém pobytu. K tomu, aby mohl být údaj o místu trvalého pobytu zrušen, je zapotřebí existence obou podmínek současně a navrhovatel je povinen jejich naplnění v řízení prokázat. To znamená, že příslušná ohlašovna nebude vyhledávat důkazy svědčící v prospěch či neprospěch podané žádosti. Bude vycházet z těch, které jí poskytnou účastníci řízení, neboť ti jsou podle § 52 správního řádu povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení, nadto tato povinnost vyplývá i z ustanovení § 12 odst. 2 zákona o evidenci obyvatel. K prokázání zániku užívacího práva navrhovatelé zpravidla dokládají např. výpověď nájemní smlouvy, protokol o vyklizení a předání bytu, pravomocný rozsudek o rozvodu manželství nebo odkaz na údaje v katastru nemovitostí v případě převodu vlastnického práva. Jako důkazy neužívání objektu pak např. sdělují místo současného pobytu osoby, které je rušen údaj o trvalém pobytu, písemné doklady, že dotyčný objekt neužívá, případně uvádějí svědky, kteří mohou dosvědčit, že se daná osoba v místě svého trvalého pobytu nezdržuje. K provedení důkazu svědeckou výpovědí pak ohlašovna nařizuje ústní jednání,³⁷ na které jsou účastníci řízení a svědek předvoláni a svědek je před

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23.10.2008, č.j. 3 As 38/2008-82. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

³⁶ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28.7.2011, č.j. 7 As 41/2011-255. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

³⁷ ONDRUŠ, Radek. *Průvodce úředníka novým správním řízením se vzory postupů správních úřadů*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006.

podáním výpovědi poučen dle § 55 správního řádu o povinnosti vypovídat pravdivě a nic nezamlčet.

Správní řízení dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel je řízení o žádosti dle § 44 správního řádu, přičemž v řízení jsou vždy nejméně dva účastníci řízení, a to navrhovatel, který žádá o zrušení trvalého pobytu, na straně jedné, a osoba, které se údaj o místu trvalého pobytu ruší, na straně druhé. Za podání návrhu je žadatel povinen zaplatit správní poplatek³⁸ v částce 100 Kč za každou osobu, již navrhuje údaj o místu trvalého pobytu zrušit. Navrhovatelem, tzv. „oprávněnou osobou“, může být dle § 10 odst. 6 písm. c) zákona o evidenci obyvatel osoba starší 18 let, svéprávná, která je vlastníkem objektu nebo osoba oprávněna užívat objekt nebo jeho vymezenou část anebo je provozovatelem ubytovacího zařízení. Listina, kterou se prokazuje užívací titul, je např. výpis z katastru nemovitostí prokazující vlastnictví nemovitosti, dále je to nájemní smlouva nebo smlouva o ubytování. V současné době již není vlastnictví nemovitosti třeba ohlašově dokládat, oprávněná úřední osoba si vlastnictví nemovitosti sama ověří pomocí terminálu Czech point³⁹ v katastru nemovitostí.

Z výše uvedeného vyplývá, že nemůže nastat situace, které se mnozí občané domáhají, a to, že by se občan dostavil sám na ohlašovnu obce, sám sobě zrušil svůj současný trvalý pobyt a nahlásil si pobyt na adresu ohlašovny obce. Aby mohl mít občan údaj o trvalém pobytu na adrese ohlašovny, musí mu jeho aktuální údaj o trvalém pobytu zrušit někdo jiný. Zákon přímo uvádí: „*Ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místě trvalého pobytu podle odstavce 1 písm. c) jen na návrh vlastníka objektu nebo jeho vymezené části nebo na návrh oprávněné osoby uvedené v § 10 odst. 6 písm. c). Navrhovatel je v takovém případě povinen existenci důvodů uvedených v odstavci 1 písm. c) ohlašově prokázat*“.⁴⁰

³⁸ Sazebník, položka 2 písm. d) zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

³⁹ SLUŽBY PRO ÚŘEDNÍKY – CZECH POINT. *Czech POINT* [online]. MVČR, © 2019 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/urednik/sluzby-pro-uredniky/>

⁴⁰ § 12 odst.2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Výsledkem správního řízení je vydání rozhodnutí. Ohlašovna tedy po shromáždění všech dostupných podkladů a zhodnocení provedených důkazů rozhodne, zda občanovi údaj o trvalém pobytu zruší či žádosti nevyhoví a řízení zastaví.

Proti vydanému rozhodnutí se mohou účastníci řízení do 15 dnů od jeho oznámení (doručení jeho písemného vyhotovení) odvolat. Právo na odvolání má jak navrhovatel, tak osoba, již se údaj o místu trvalého pobytu ruší. Odvolání se podává ve dvou vyhotoveních ohlašovně, která dané rozhodnutí vydala, a má odkladný účinek. V případě, že se žádný z účastníků řízení neodvolá, tak po marném uplynutí odvolací lhůty nabývá rozhodnutí právní moci. Pokud je odvolání podáno, postoupí ohlašovna celý spis příslušnému krajskému úřadu k jeho přezkoumání, který buď rozhodnutí ohlašovny potvrdí, nebo změní nebo zruší a věc vrátí k novému projednání.

V případě, že v řízení je prokázáno splnění podmínek dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, je občanovi údaj o místu trvalého pobytu zrušen, a okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí se novým místem jeho trvalého pobytu stává sídlo ohlašovny. V ustanovení § 10 odst. 5 ve spojení s § 12 zákona o evidenci obyvatel se stanoví: „*Je-li údaj o místě trvalého pobytu úředně zrušen (§ 12), je místem trvalého pobytu sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu byl občanovi trvalý pobyt úředně zrušen.*“⁴¹ Ohlašovna prostřednictvím systému Czech point vyznačí k datu nabytí právní moci zrušení údaje o místu trvalého pobytu do Registru obyvatel. Systém je nastaven tak, že v případě vyznačení zrušení trvalého pobytu se u občana automaticky načte adresa sídla ohlašovny, která zrušení provedla. V Registru obyvatel pak u této adresy zůstane poznámka, že se jedná o adresu ohlašovny. Ohlašovně není zákonem o evidenci obyvatel stanovena lhůta, ve které je povinna zrušení údaje o místu trvalého pobytu zavést, z obecných ustanovení správního řádu je však povinna tento úkon učinit bez zbytečného odkladu.

Občanovi v souvislosti se zrušením údaje o místu trvalého pobytu vzniká povinnost požádat ve lhůtě do 15 dnů o výměnu občanského průkazu; tato povinnost je stanovena v § 14 odst. 1 písm. d) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů. Ohlašovna o této povinnosti v rámci obecné poučovací povinnosti poučí; zpravidla tak činí přímo v rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, pokud je s účastníkem

⁴¹§ 10 odst.5 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

i v osobním kontaktu (dostaví se k vyjádření se k věci, rozhodnutí si osobně převezme), poučí ho také ústně.

Po celou dobu trvání správního řízení je ohlašovna povinna zkoumat, zda podmínky vedeného řízení trvají. V praxi se totiž stává, že osoba, již se trvalý pobyt ruší, si poté, co je jí oznámeno zahájení správního řízení, sama místo trvalého pobytu změní. Učiní tak zpravidla u jiné ohlašovny v místě, kde se zdržuje, a tuto změnu ohlašovně, která vede správní řízení, nesdělí, protože takovou povinnost nemá. Ohlašovna, která vede správní řízení, je proto povinna před vydáním rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého pobytu ověřit, zda ke změně nedošlo. Pokud zjistí, že se tak stalo, řízení usnesením zastaví s odkazem na § 66 odst. 1 písm. g) správního řádu, neboť žádost se stala bezpředmětnou. Ze stejného důvodu řízení zastaví v případě, že osoba, které se údaj o místu trvalého pobytu ruší, zemřela. Zemře-li v průběhu správního řízení navrhovatel, řízení se taktéž zastavuje, usnesení o zastavení řízení se však vydává s odkazem na ustanovení § 66 odst. 1 písm. g) správního řádu, že žadatel zemřel.

4 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V praktické části se budu zabývat shrnutím a vyhodnocením nasbíraných údajů pomocí dotazníkového šetření v oblasti informovanosti občanů o institutu trvalý pobyt. V druhé části v rámci případové studie popíši problematiku a postup správního orgánu na úseku evidence obyvatel při vedení správního řízení o zrušení údaje o trvalém pobytu na žádost navrhovatele.

Velmi frekventovanou metodou získávání dat v pedagogickém výzkumu je dotazník. Jedná se o kvantitativně orientovaný výzkum. Dotazník je „jako způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí“⁴². Je to soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně. Podle toho, jakým způsobem má respondent v určité položce dotazníku odpovědět, lze rozdělit položky na otevřené a uzavřené. U otevřených položek respondent odpověď sám vytváří, u položek uzavřených určitým způsobem manipuluje s odpověďmi již navrženými. „Místo termínu položka se často používá termín otázka.“⁴³

„Dotazník lze charakterizovat jako způsob řízeného rozhovoru, kdy se na dané otázky vyžaduje písemná odpověď. Je to nejvíce užívaná metoda při získávání údajů. Umožňuje získat velké množství odpovědí při nízké ekonomické náročnosti a nízké časové investici“⁴⁴

4.1 Cíle praktické části

Cílem praktické části bylo seznámit a podrobně popsat správní řízení na úseku evidence obyvatel o zrušení údaje o trvalém pobytu. Byl vybrán případ, kdy muž (navrhovatel) po rozvodu manželství, podává na ohlašovnu úřadu žádost na zrušení údaje o místu trvalého pobytu své bývalé manželce. Na případu bych chtěla ukázat, jakým způsobem se v praxi celé správní řízení vede. Jaké doklady je nutno doložit, jak zaniká užívací právo k nemovitosti a v neposlední řadě, jaké mohou nastat skutečnosti během vedení celého správního řízení. Vybrala jsem případ, u kterého bylo podáno i odvolání a z tohoto

⁴² GAVORA, Peter, *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0

⁴³ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2. Aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (GRADA) ISBN 978-80-247-5326-3.

⁴⁴ GAVORA, Peter, *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0

důvodu musela být celá spisová dokumentace předána odvolacímu orgánu Krajského úřadu Zlínského kraje.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit informovanost občanů o institutu trvalého pobytu. Otázky byly zaměřeny na údaj o trvalém pobytu z hlediska jeho důležitosti v životě člověka, při přihlášení k trvalému pobytu a právní nároky k nemovitosti při této změně.

Pro toto zjištění byly určeny tyto otázky:

1. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?
2. Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?
3. Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních událostí důležitý?
4. Myslíte si, že s přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?
5. Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Časová dotace dotazníku, jeho forma a průběh jsou popsány v kapitole věnující se dotazníku.

4.2 Dotazník

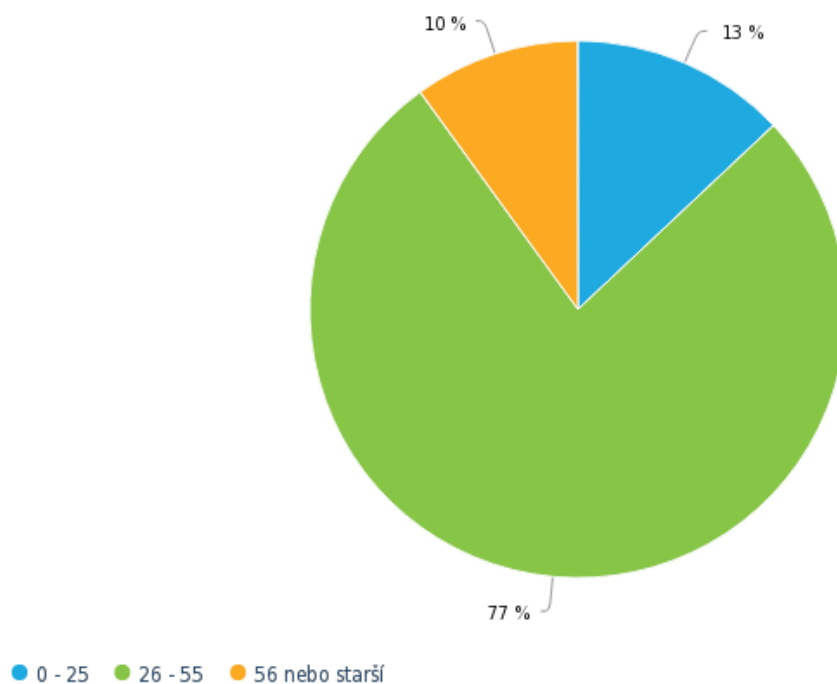
Při sestavování dotazníku jsem vycházela z oblasti popsané v teoretické části práce a zvolila typ dotazníku, který neměl být obsáhlý a časově náročný pro respondenta. Otázky byly sestaveny tak, aby byly pro respondenta jednoznačné a srozumitelné. Dotazník byl vytvořen pomocí aplikace www.survivo.com⁴⁵, která umožňuje vytvoření vlastního dotazníku. Dotazník obsahoval celkem 5 otázek, všechny otázky byly uzavřené. Celkem na dotazník odpovědělo anonymně 101 respondentů. Jeden respondent byl vyřazen z důvodu nezodpovězení žádné otázky. Dotazníkové šetření bylo zahájeno dne 12.02.2019 a ukončeno dne 03.03.2019.

První otázka byla zaměřena na věk respondenta. Věk byl rozhodující pro další zpracování dotazníku, hlavně pro zjištění názorové rozdílnosti určité věkové kategorie na danou problematiku. Velikosti obce, ve které má respondent místo trvalého pobytu, byla dotazována z důvodu, zda občané z malých obcí (vesnic) mají odlišný pohled na pojem domov - trvalý pobyt. Další tři otázky již směřovaly ke zjištění faktického povědomí o institutu trvalého pobytu v souvislosti s přihlášením údaje o trvalém pobytu.

⁴⁵SURVIO. *Survio*. [online]. © Copyright 2012 – 2019 [cit.2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.survivo.com/cs/>

Dotazník je rozdělen do tří částí, a to dle věkové struktury.

Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

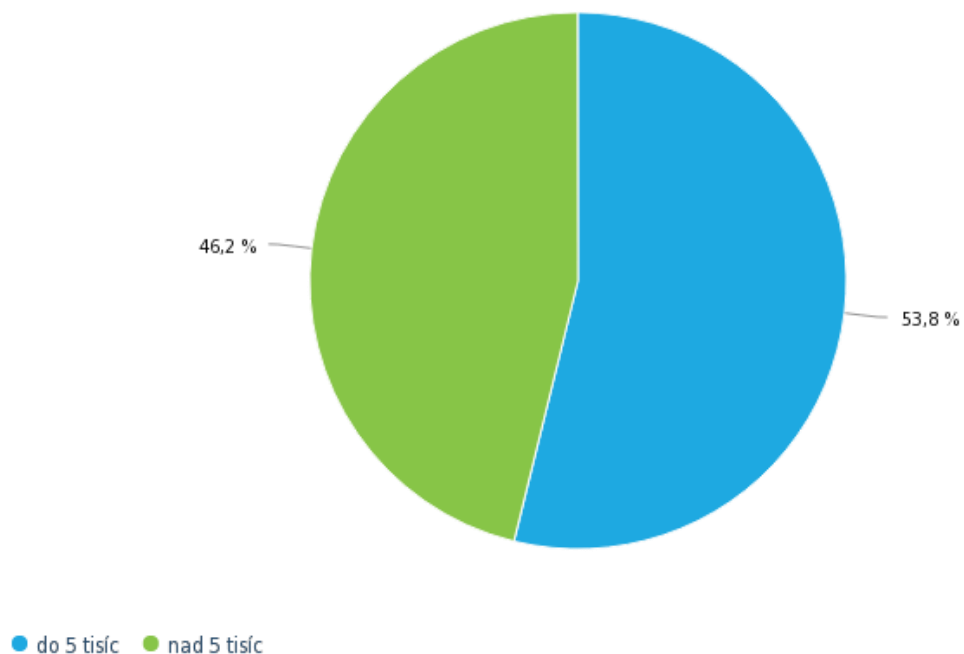
Graf č.1: Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

Zdroj: Vlastní výzkum

Do dotazníkového šetření se zapojilo 100 respondentů, z grafu tedy vyplývá, že 13 respondentů je ve věkové kategorii 0 až 25 let, 77 respondentů je ve věkové kategorii 26 až 55 let a 10 respondentů je ve věkové kategorii 56 nebo starší.

4.2.1 Věková kategorie 0 až 25 let (studenti, nezaopatřené děti)

Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

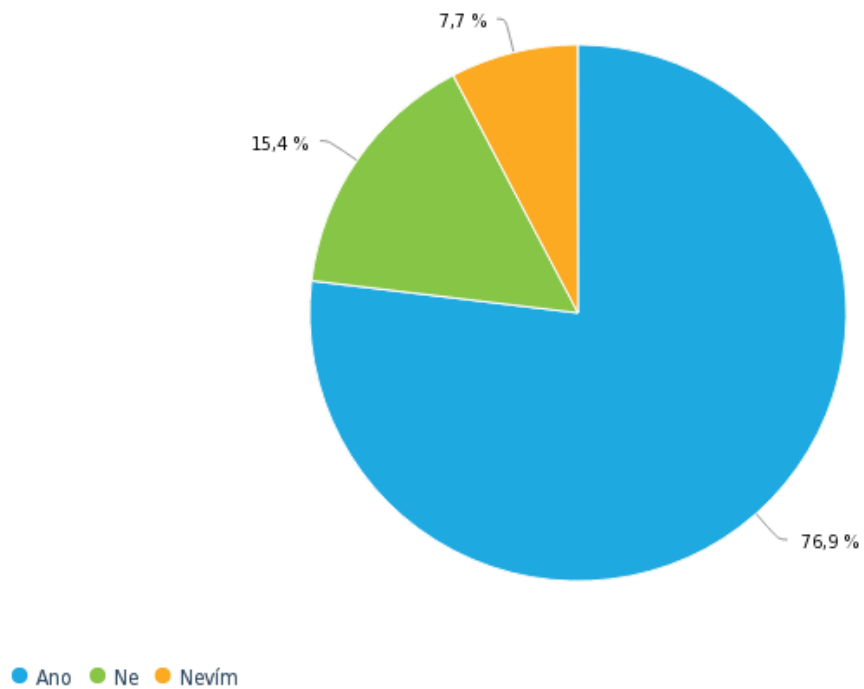

Graf č.2: Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

Zdroj: Vlastní výzkum

53,8 % respondentů má trvalé bydliště v obci nad 5 tisíc obyvatel, 46,2 % respondentů má trvalé bydliště v obci kde je méně než 5 tisíc obyvatel.

Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

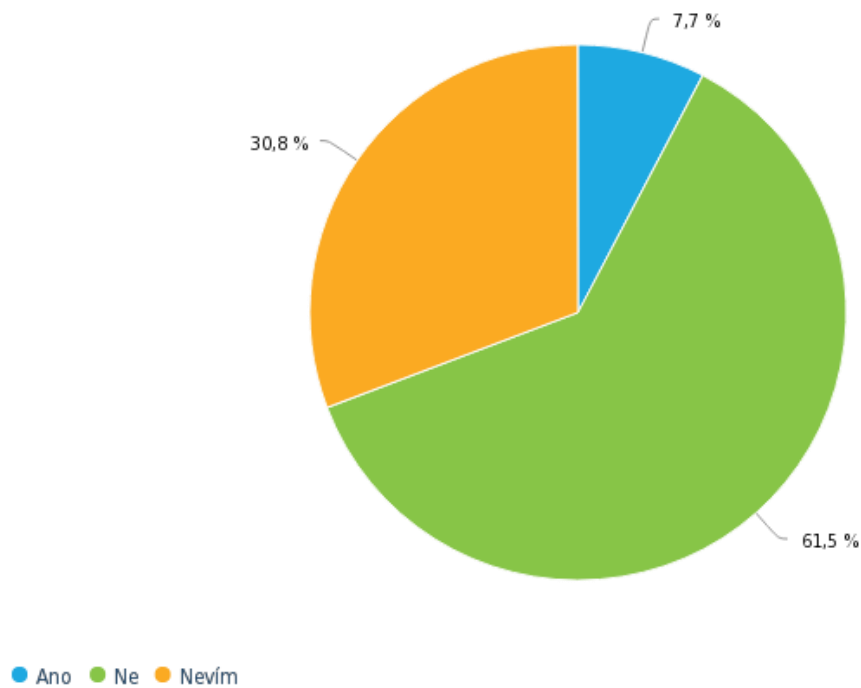

Graf č.3: Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro 76,9 % respondentů je údaj o trvalém pobytu důležitý, pro 15,4 % respondentů není a 7,7 % respondentů neví.

Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

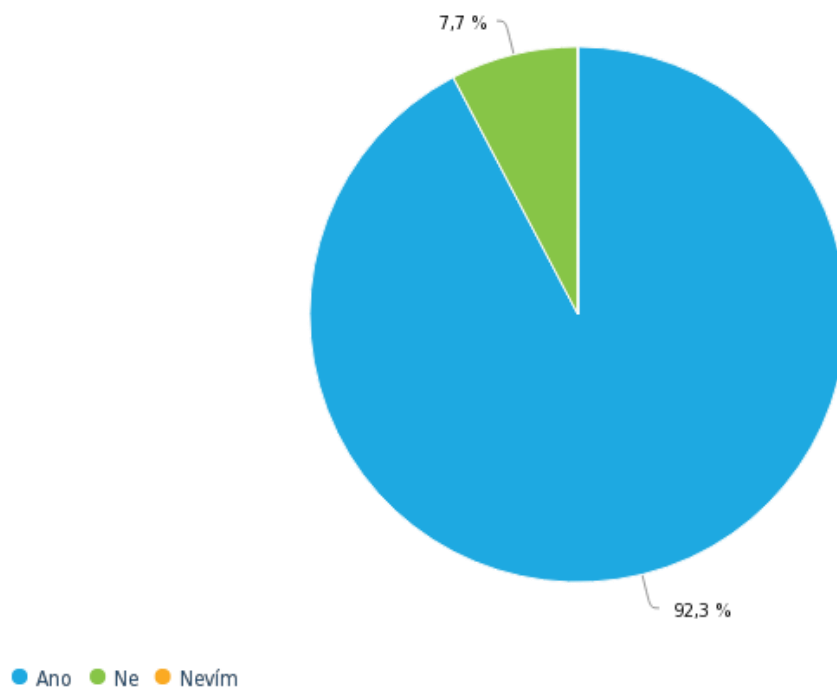

Graf č.4: Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

Zdroj: Vlastní výzkum

61,5 % respondentů si myslí, že mu nárok na vlastnictví nemovitosti nevzniká, 30,8 % respondentů neví a 7,7 % respondentů si myslí, že mu s přihlášením trvalého pobytu vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti.

Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

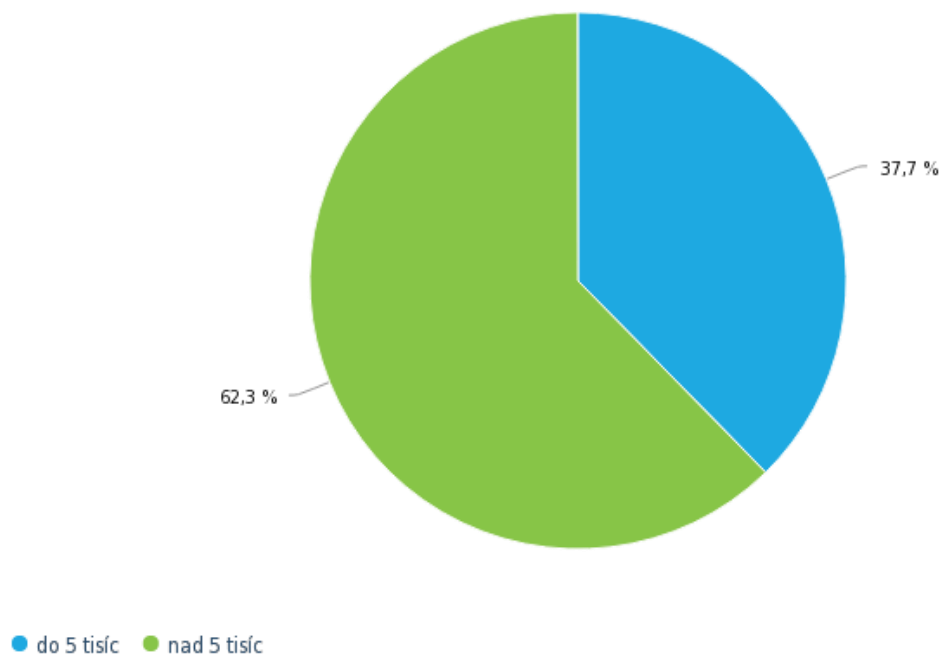
Graf č.5: Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Zdroj: Vlastní výzkum

Převážná část 92,3 % respondentů si myslí, že souhlas vlastníka k přihlášení trvalého pobytu musí mít, pouze 7,7 % si myslí že souhlas nepotřebuje.

4.2.2 Věková kategorie 26 až 55 let (produktivní věk, lidé zakládající vlastní domov)

Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

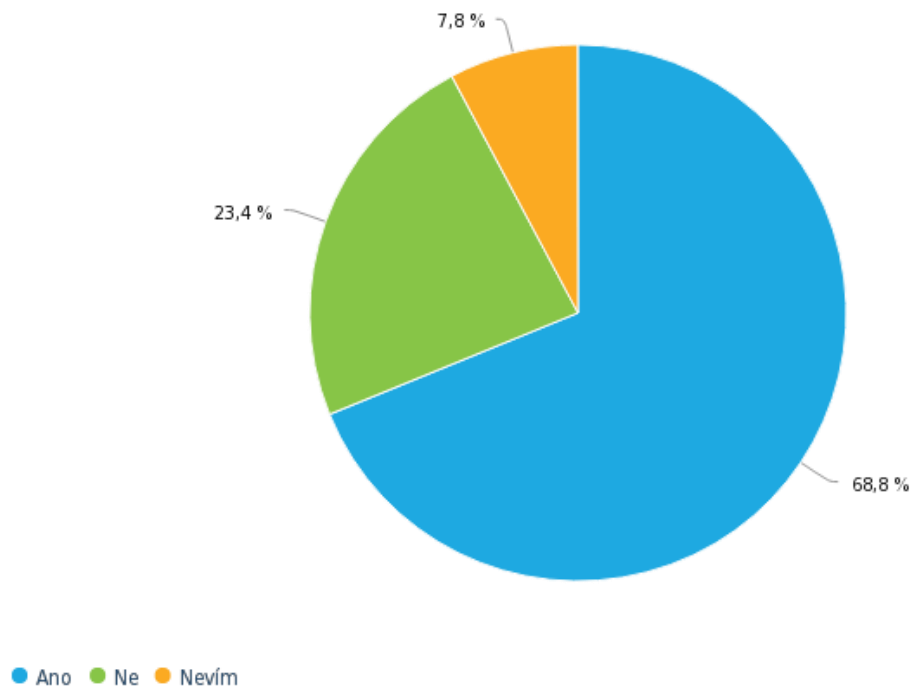

Graf č.6: Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

Zdroj: Vlastní výzkum

62,3 % má trvalé bydliště v obci nad 5 tisíc obyvatel, 37,7 % respondentů má trvalé bydliště v obci kde je méně než 5 tisíc obyvatel.

Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

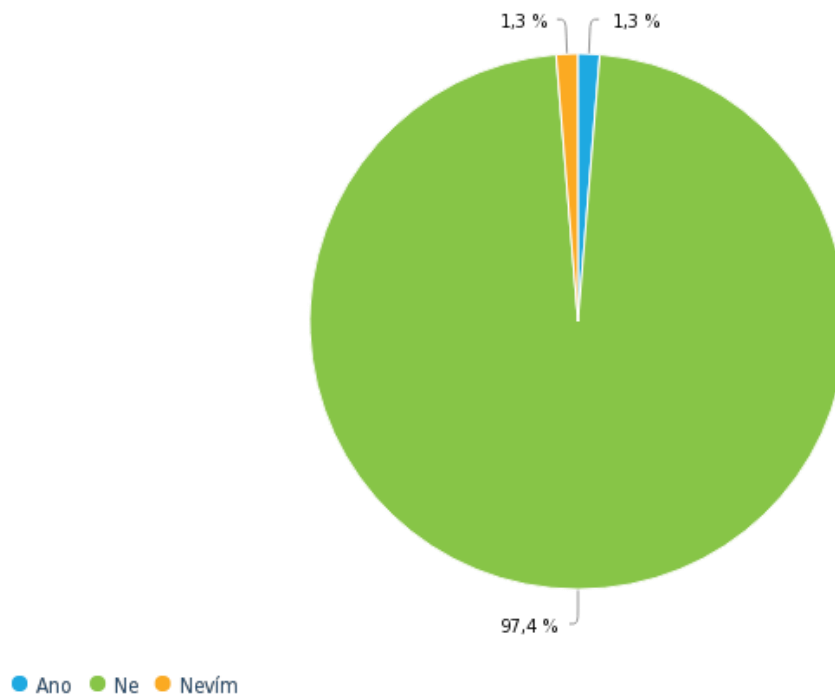

Graf č.7: Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro 68,8 % respondentů je údaj o trvalém pobytu důležitý, pro 23,4 % respondentů není a 7,8 % respondentů neví.

Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

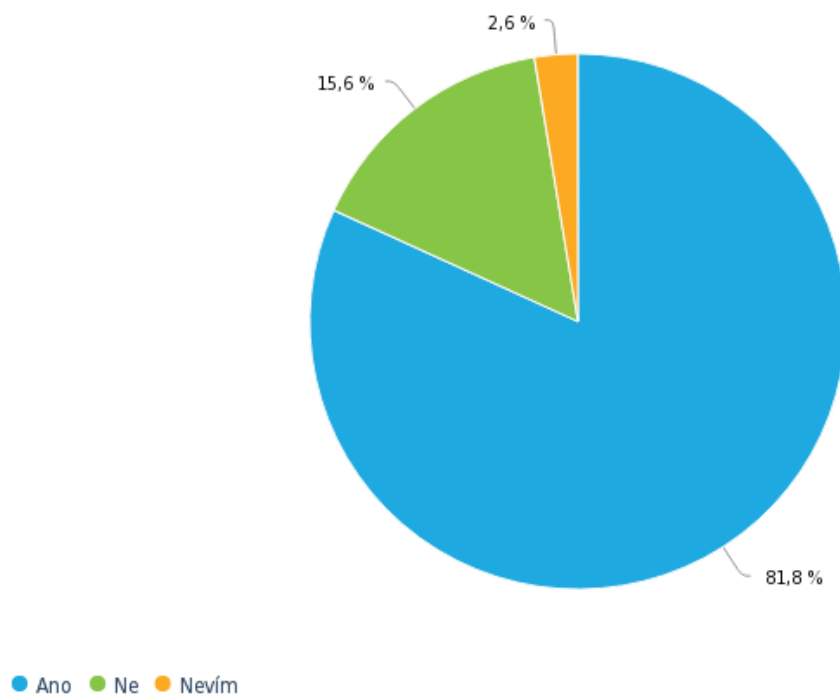

Graf č.8: Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

Zdroj: Vlastní výzkum

Převážná část 97,4 % respondentů si myslí, že mu nárok na vlastnictví nemovitosti nevzniká, 1,3 % respondentů neví a 1,3 % respondentů si myslí, že mu s přihlášením trvalého pobytu vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti.

Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

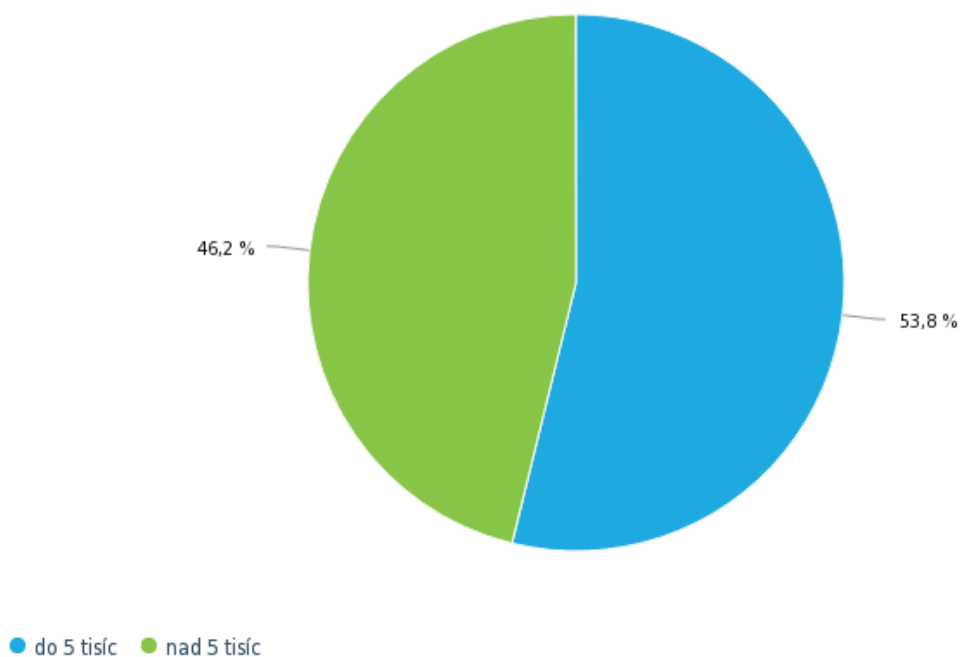
Graf č.9: Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Zdroj: Vlastní výzkum

81,8 % respondentů si myslí, že souhlas vlastníka k přihlášení trvalého pobytu musí mít, 15,6 % si myslí že souhlas nepotřebuje a 2,6 % neví.

4.2.3 Věková kategorie 56 let a více (obvykle lidé se zajištěným bydlením, vlastníci nemovitost)

Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

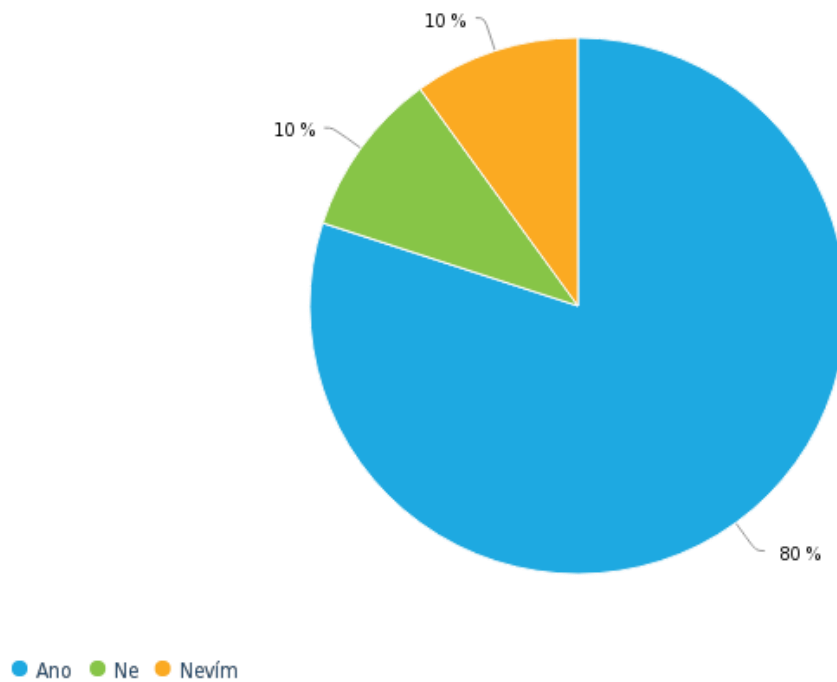

Graf č.10: Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

Zdroj: Vlastní výzkum

46,2 % respondentů má trvalé bydliště v obci nad 5 tisíc obyvatel, 53,8 % respondentů má trvalé bydliště v obci kde je méně než 5 tisíc obyvatel.

Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

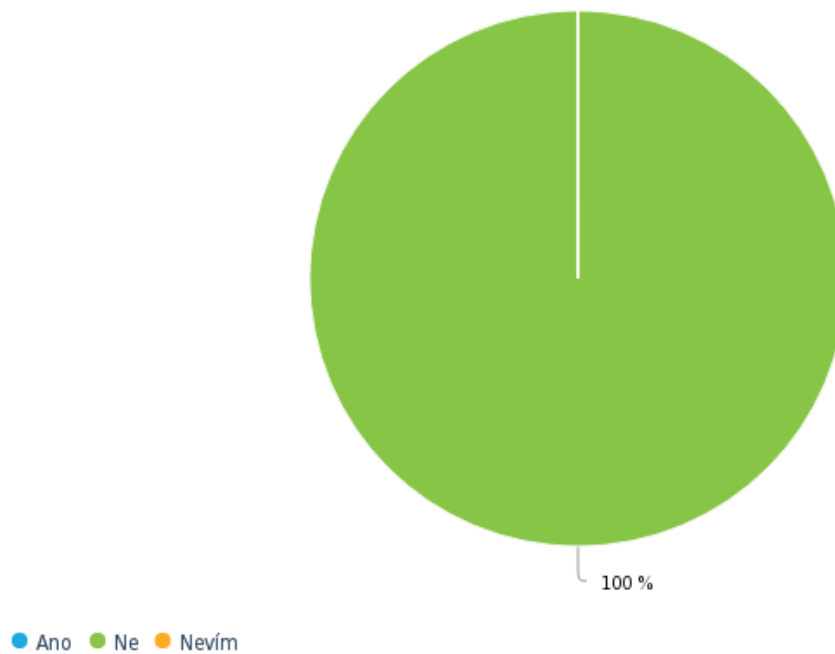

Graf č.11: Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro 80 % respondentů je údaj o trvalém pobytu důležitý, pro 10 % respondentů není a 10 % respondentů neví.

Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

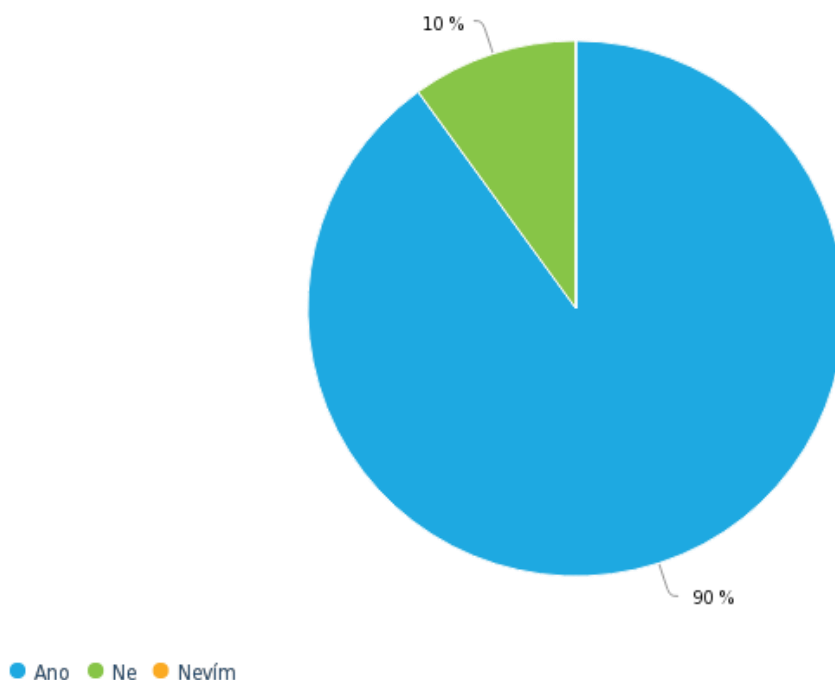

Graf č.12: Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

Zdroj: Vlastní výzkum

U této otázky byla jednoznačná odpověď. 100 % respondentů si myslí, že mu nárok na vlastnictví nemovitosti nevzniká.

Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Graf č.13: Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Zdroj: Vlastní výzkum

Převážná část 90 % respondentů si myslí, že souhlas vlastníka k přihlášení trvalého pobytu musí mít, pouze 10 % si myslí že souhlas nepotřebuje.

4.2.4 Vyhodnocení dotazníku

Na základě dotazníkového šetření jsem došla k závěru, že informovanost občanů všech věkových kategorií o institutu trvalého pobytu je vyhovující. Na otázku důležitosti trvalého pobytu v řešení životních událostí odpověděly všechny věkové kategorie s minimální odchylkou, trvalý pobyt je pro 70 až 80 % respondentů důležitý. Překvapením bylo, že pro věkovou skupinu 0 až 25 let je důležitější, než pro skupinu 26 až 55 let, pro věkovou kategorii 56+ je nejdůležitější. Na otázku vlastnictví k nemovitosti na základě přihlášení k trvalému pobytu byl rozdíl v odpovědích mezi věkovou skupinou 0 až 25 let a oběma skupinami 26 až 55 let a 56 a starší. Věková skupina 0 až 25 let si myslí pouze v 61,5 % respondentů, že nevzniká nárok na vlastnictví nemovitosti při přihlášení k trvalému pobytu. Naopak 97,4 respondentů věkové skupiny 26 až 55 let a dokonce 100 % respondentů věkové skupiny

56 a starší, si myslí, že tento nárok k nemovitosti nevzniká. Na otázku souhlasu vlastníka k přihlášení trvalého pobytu byly odpovědi všech věkových kategorií v rozmezí 82 % až 92 % respondentů názoru, že souhlas být musí.

Dotazníkové šetření splnilo můj cíl, zjistit jaké je právní vědomí občana ohledně institutu trvalého pobytu. Nevyskytla se žádná zásadní odchylka při zpracování odpovědí. Nebyly zjištěny ani žádné velké rozdíly v odpovědích různých věkových skupin.

4.3 Správní řízení zrušení údaje o trvalém pobytu v praxi

V rámci případové studie se jedná o práci s jednotlivým případem, kdy se přehledně uspořádávají veškerá fakta, která jsou o případu známá a následně probíhá analýza těchto údajů.

Dne 05.05.2018 bylo zahájeno správní řízení na žádost pana D.H. (dále navrhovatel), který se dostavil do kanceláře evidence obyvatel – ohlašovna Městského úřadu v Bystřici pod Hostýnem. V žádosti uvedl, že je vlastníkem dané nemovitosti a žádá o zrušení údaje o trvalém pobytu své bývalé ženě A.H. (dále jmenovaná). Dále sdělil, že jmenovaná se na uvedené adrese nezdržuje a nemá tam žádné osobní věci, jedná se o bývalou ženu. Uvedl telefonní kontakt na jmenovanou. K žádosti přiložil Rozsudek o rozvodu vydaný Okresním soudem v Kroměříži dne 30.01.2018, nabytí právní moci 19.02.2018. Oprávnění k podání žádosti, tedy vlastnictví nemovitosti, si správní orgán ověřil náhledem v terminálu Czech point v agendě Registr nemovitostí.

Správní orgán účastníkům řízení zaslal oznámení o tom, že podáním žádosti navrhovatele, bylo zahájeno správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu jmenované. V oznámení je uvedeno, že za účelem spolehlivého zjištění skutečného stavu věci vyzývá správní orgán účastníky řízení, aby využili svých práv, zejména aby uplatnili své připomínky či námitky, na podporu svých tvrzení předložili listinné důkazy, písemně se vyjádřili k danému návrhu atp. V oznámení je uvedena lhůta pěti pracovních dnů ode dne doručení oznámení, během níž mohou účastníci využít svého práva. Oznámení doručeno navrhovateli dne 11.09.2018 a jmenované dne 17.09.2018.

Správnímu orgánu se podařilo telefonicky kontaktovat jmenovanou, která mu sdělila adresu svého současného pobytu, a potvrdila, že ji mohou být na tuto adresu zasílány písemnosti týkající se řízení o zrušení údaje o jejím trvalém pobytu.

Jmenovaná se dne 17.09.2018 dostavila do kanceláře evidence obyvatel Městského úřadu, aby využila svého práva vyjádřit se k danému řízení. V protokolu o vyjádření účastníka uvedla, že se zrušením údaje o svém trvalém pobytu na uvedené adrese souhlasím. Na uvedené adrese se nezdržuji a nemám tam žádné osobní věci. V současné době nemám možnost si nahlásit údaj o trvalém pobytu na jinou adresu. Protokol jmenovaná spolu s pracovníci ohlašovny podepsaly. Byl zaznamenán datum a čas sepsání.

Na základě protokolu o vyjádření jmenované, správní orgán vydal rozhodnutí o zrušení údaje trvalého pobytu jmenované. Ve výroku správní orgán uvádí, že údaj o trvalém pobytu jmenované se ruší a dle § 10 odst. 5, zákona o evidenci obyvatel, a novým evidenčním údajem o místě trvalého pobytu stává sídlo ohlašovny Městského úřadu v Bystřici pod Hostýnem. V odůvodnění je uvedeno, že byla správnímu orgánu doručena žádost od navrhovatele, ten byl oprávněný tuto žádost podat na základě doložení vlastnictví. Také přiložil rozsudek o rozvodu, kterým potvrdil, že jmenované zaniklo užívací právo k nemovitosti. Jmenovaná využila svého práva a k danému řízení se vyjádřila. Uvedla, že s návrhem na zrušení jejího údaje o trvalém pobytu na uvedené adrese souhlasí. Na adrese se nezdržuje a nemá tam žádné osobní věci. V současné době si nemá možnost nahlásit údaj o trvalém pobytu na jinou adresu. Na základě těchto skutečností správní orgán rozhodl o zrušení dosavadního údaje o místě trvalého pobytu, vyhověl navrhovali, a rozhodl o novém evidenčním údaji jmenované, a to na ohlašovně Městského úřadu v Bystřici pod Hostýnem, Masarykovo nám. 137.

V poučení upozornil účastníky řízení, že je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému úřadu Zlínského kraje, Odboru právnímu a Krajskému živnostenskému úřadu – Oddělení státního občanství a přestupků, a to podáním učiněným u správního orgánu, který rozhodnutí vydal.

Rozhodnutí bylo doručeno navrhovateli dne 25.09.2018 a jmenované 21.09.2018.

Dne 08.10.2018 se dostavila do kanceláře evidence obyvatel jmenovaná a proti vydanému rozhodnutí se odvolala. V odvolání uvedla, že návrh podal navrhovatel s nečistými úmysly.

Na základě této skutečnosti správní orgán zaslal výzvu spolu s kopií odvolání navrhovateli, aby měl možnost se k této věci vyjádřit.

Dne 18.10.2018 se dostavil navrhovatel do kanceláře evidence obyvatel Městského úřadu v Bystřici pod Hostýnem a do protokolu uvedl, že svůj návrh určitě nepodával s nečistými úmysly. S bývalou ženou jsou již půl roku rozvedeni a jmenovaná se v místě trvalého pobytu skoro rok nezdržuje, nemá tam žádné osobní věci. Proto není důvod, aby tam měla trvalý pobyt a nepřeje si, aby jí tam docházela pošta.

Správní orgán tedy celou spisovou dokumentaci postoupil Krajskému úřadu Zlínského kraje. Ke spisu přiložil předkládací zprávu, ve které uvádí, že odvolání jmenované bylo předloženo v řádném termínu, bylo tedy podáno ve lhůtě 15 dnů. Dále uvedl své stanovisko k odvolání. Odvolání proti rozhodnutí bylo podáno nedůvodně, správní orgán trvá na svém rozhodnutí. Údaj o trvalém pobytu lze zrušit za splnění dvou kumulativních podmínek, tj. zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo jeho vymezené části a neužívá-li tento objekt, obě podmínky byly splněny. Z uvedených skutečností vyplynulo, že jmenovaná nemá vlastnické ani užívací právo k dané nemovitosti, na uvedené adrese se nezdržuje a nemá tam žádné osobní věci. Na svém údaji o trvalém pobytu trvá hlavně z pocitu nečestného jednání navrhovatele. Tento důvod není podmínkou pro zrušení údaje o trvalém pobytu a není ani předmětem daného správního řízení, kterým je správní orgán oprávněn se zabývat.

Krajský úřad Zlínského kraje, odbor právní a Krajský živnostenský úřad (dále jen „odvolací orgán“) vydal dne 05.12.2018 rozhodnutí, ve kterém odvolání jmenované zamítá a rozhodnutí správního orgánu potvrzuje. V odůvodnění uvádí, že Městský úřad Bystřice pod Hostýnem (dále jen správní orgán) svým rozhodnutím na základě návrhu navrhovatele zrušil údaj o místě trvalého pobytu jmenované, a to podle ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel. Účastník řízení jmenovaná A.H. (dále také jen jako „odvolatelka“) využila svého práva a podala v zákonné lhůtě dne 08.10.2018 proti tomuto rozhodnutí odvolání. Odvolatelka napadá rozhodnutí v celém rozsahu. Odvolací orgán přezkoumal odvoláním napadané rozhodnutí v rozsahu stanoveném v ustanovení § 89 odst. 2 správního řádu. A zjistil následující skutečnosti:

Navrhovatel podal žádost věcně a místně příslušnému orgánu. Ten zaslal účastníkům řízení oznámení o zahájení řízení. Ke správnímu orgánu se dostavila odvolatelka, aby se vyjádřila k návrhu na zrušení údaje o jejím trvalém pobytu. Sdělila, že se zrušením adresy jejího trvalého pobytu souhlasí. Správní orgán po provedeném dokazování a zhodnocení všech podkladů rozhodnutí dovodil, že byly splněny všechny zákonné podmínky, a proto

rozhodl o zrušení údaje o místu trvalého pobytu odvolatelky. Odvolací orgán, který sám splnění zákonných podmínek vyhodnotil, dospěl ke stejnému závěru.

Navrhovatel splňuje podmínku oprávněnosti k podání návrhu, jelikož je výlučným vlastníkem dané nemovitosti. Dále byl předložen rozsudek Okresního soudu v Kroměříži, ze kterého vyplývá, že manželství navrhovatele a odvolatelky bylo pravomocně rozvedeno ke dni 19.02.2018. K tomuto datu zaniklo odvozené užívací právo odvolatelce (toto právo vzniklo k datu uzavření manželství a zaniklo s jeho rozvedením). Existence jiného užívacího práva se nedovolávala ani sama odvolatelka. Skutečnost, že odvolatelka neužívá předmětnou nemovitost, byla dokázána dostatečným způsobem a sama potvrdila, že se na dané adrese nezdržuje.

Správně bylo rozhodnuto také o novém místu trvalého pobytu odvolatelky, neboť zákon o evidenci ve svém ustanovení stanoví, že místem trvalého pobytu se stává sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu byl občanovi trvalý pobyt úředně zrušen.

Odvolací orgán v rozhodnutí dále uvedl, že ve věci rozhodoval věcně a místně příslušný Městský úřad Bystřice pod Hostýnem. Ten při vedení správního řízení postupoval v souladu s procesními pravidly, rozhodnutí vydal v zákonné lhůtě a toto rozhodnutí obsahuje také formální a obsahové náležitosti.

Rozhodnutí odvolacího orgánu bylo doručeno oběma účastníkům řízení a nabylo právní moc dne 12.12.2018, k tomuto datu správní orgán zrušení údaje o místu trvalého pobytu odvolatelky zapsal do registru Czech point do agendy ohlašovna, formulář – zápis údaje o adrese místa trvalého pobytu v agendovém informačním systému evidence obyvatel.

ZÁVĚR

Závěrem své bakalářské práce konstatuji, že institut trvalého pobytu hraje významnou roli v životě každého člověka. Již při narození patří mezi prvotní identifikační údaj, který je u narozené osoby zaevidován. Zákon o evidenci obyvatel je navržen tak, aby byli občané České republiky zaevidováni na určité adrese, současně však nestanovuje žádná práva ani povinnosti k nemovitosti, kde mají údaj o trvalém pobytu veden. Značné množství právních předpisů, které uvádím ve své bakalářské práci, odkazuje či přímo stanovuje údaj o trvalém pobytu jako podmínku k získání určitého práva nebo plnění konkrétní povinnosti. Institut trvalého pobytu se prolíná celým právním systémem České republiky.

Údaj o místu trvalého pobytu může občan změnit, ukončit nebo mu může být ve správním řízení zrušen. Ve své práci jsem detailně popsala úkony, které správní orgán při této činnosti provádí, zvláště pak se zaměřením na proces celého správního řízení o zrušení údaje o trvalém pobytu. Podrobně jsem se zabývala případy, kdy je údaj o místu trvalého pobytu zapsán na adrese ohlašovny. Jeden z hlavních důvodů vzniku trvalého pobytu na adrese ohlašovny je skutečnost, že pro občany je obtížné, se přihlásit se k trvalému pobytu ve svém skutečném bydlišti, pokud nejsou vlastníky dané nemovitosti. Velké množství vlastníků nemovitostí má velkou obavu z důsledku udělení souhlasu k přihlášení k trvalému pobytu. Tato obava vzniká právě z neznalosti zákona a velmi často z mylných informací z okolí.

V praktické části bakalářské práce jsem vyhodnotila problematiku základní informovanosti občanů o institutu údaje o trvalém pobytu. V dotazníkovém šetření jsem se soustředila na rozsah právního vědomí občanů v této oblasti. Zvláště mě zajímal výsledek, jaké množství respondentů se domnívá, že údaj o trvalém pobytu zakládá nějaká práva a povinnosti k dané nemovitosti. Výsledky dotazníkového šetření jsem uvedla v praktické části.

V rámci případové studie jsem konkrétně popsala správní řízení na úseku evidence obyvatel o zrušení údaje o trvalém pobytu. Na skutečném případě jsem objasnila, jakým způsobem se v praxi celé správní řízení vede a jaké mohou nastat skutečnosti během vedení celého správního řízení až po podání opravného prostředku.

Závěrem lze konstatovat, že v současné době je již informovanost občanů o institutu trvalého pobytu vyhovující. Občané mají dostatečné povědomí o tom, co údaj o trvalém pobytu znamená a jaký má význam a vliv v jejich běžném životě.

SEZNAM ZDROJŮ

Literatura

JEMELKA, L., PONĎĚLÍČKOVÁ K., BOHADLO D., *Správní řád, komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 716. ISBN 978-80-7400-401-8

ONDRUŠ, Radek. *Průvodce úředníka novým správním řízením se vzory postupů správních úřadů*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006

ŠROMOVÁ, Eva. *Správní řízení od A do Z*. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-696-9

MATRASOVÁ, Eva a Václav ŠLAUF. *Zákon o obcích (obecní zřízení) včetně prováděcích předpisů s komentářem*. Praha: NAKLADATELSTVÍ POLYGON, 2003. ISBN 80-7273-088-6

KAMENÍK, P., HRABÁNKOVÁ, M., ORLOVÁ, M. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 552 s.

MALAST Jan a Karel SVOBODA, za autorský kolektiv, *Průvodce světem PRÁVA*. Praha: EDUKO nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-88057-33-8

GAVORA, Peter, *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0

CHRÁSKA, Miroslav, *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (GRADA). ISBN 978-80-247-5326-3

BŘESKÁ N., BURDOVÁ E., KEPKOVÁ M., VRÁNOVÁ L., *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-739-3

Právní předpisy

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-04]

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-04]

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-03-06]

Zákon 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Vyhláška č. 326/2000 Sb., o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu použití a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení a přečíslování budov a o postupu a oznamování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel, ve znění vyhlášek č. 193/2001 Sb. a č. 147/2015 Sb. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, obecní zřízení, ve znění pozdějších předpisů In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Judikatury

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 28.7.2011, č.j. 7 As 41/2011-255. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6.2.2007, č.j. 2 As 64/2005 – 108. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23.10.2008, č.j. 3 As 38/2008 - 82 In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2019-02-21]

Internetové zdroje

SURVIO. *Survio*. [online]. © Copyright 2012 – 2019 [cit.2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>

SLUŽBY PRO ÚŘEDNÍKY – CZECH POINT. *Czech POINT* [online]. MVČR, © 2019 [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/public/urednik/sluzby-pro-uredniky/>

ČESKO. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *ČSÚ: Český statistický úřad* [online]. ČSÚ, [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodika-sldb-2011>

MĚSTSKÁ ČÁST – BRNO-STŘED. *MČBS: Městská část Brno-střed* [online]. MČBS, © 2016 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://www.brno-stred.cz/zvlastni-matrika-zapis-matricni-udalosti>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Metodika doručování. *MVČR: Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. MVČR, ©2019 [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-dorucovani.aspx>

SEZNAM ZKRATEK

AISEO – Agendový informační systém evidence obyvatel

apod. – a podobně

a.s. – akciová společnost

atp – a tak podobně

cit. – citováno

č. – číslo

č.j. – číslo jednací

čl. – článek

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DiS. – Diplomovaný specialista

Kč – koruna česká

MČBS – Městská část Brno-střed

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

např. – například

odst. – odstavec

písm. – písmeno

RÚIAN – Registr územní identifikace a adres

s. - stránka

Sb. – sbírka

tj. – to je

tzn. – to znamená

tzv. – takzvaný

SEZNAM GRAFŮ

Graf č.1: Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

Graf č.2: Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

Graf č.3: Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

Graf č.4: Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

Graf č.5: Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Graf č.6: Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

Graf č.7: Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

Graf č.8: Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

Graf č.9: Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?

Graf č.10: Kolik obyvatel má obec, ve které máte trvalé bydliště?

Graf č.11: Je pro Vás údaj o trvalém pobytu z hlediska řešení životních situací důležitý?

Graf č.12: Myslíte si, že přihlášením trvalého pobytu Vám vzniká nárok na vlastnictví nemovitosti?

Graf č.13: Myslíte si, že je nutné mít souhlas vlastníka nemovitosti k přihlášení trvalého pobytu?